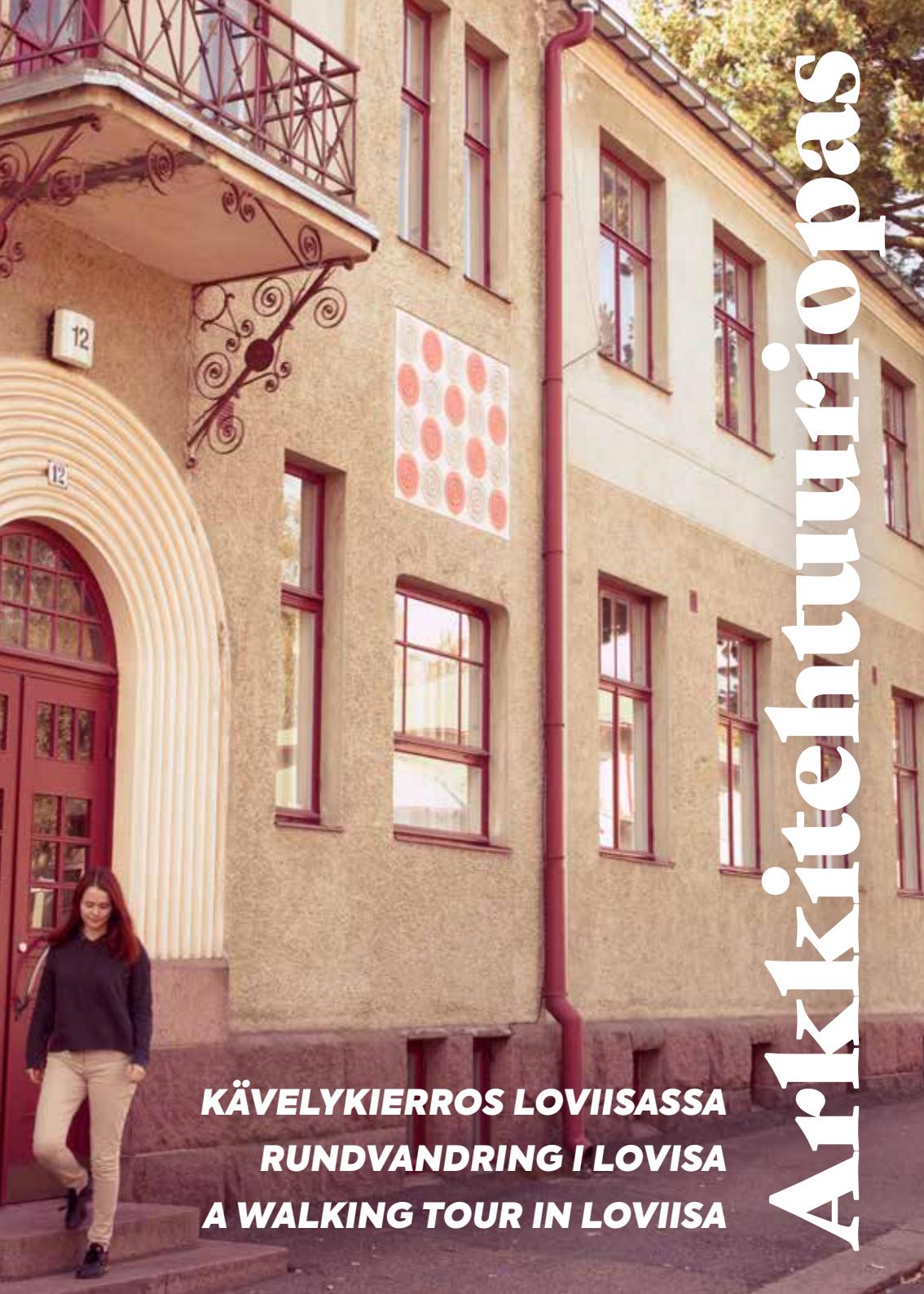

Arkkihauturopas

**KÄVELYKIERROS LOVIISASSA
RUNDVANDRING I LOVISA
A WALKING TOUR IN LOVIISA**

I Drottningstaden

Lovisa grundades år 1745 som svenska rikets östligaste kustbefästning och stapelstad för att ersätta Fredrikshamn, som genom freden i Åbo år 1743 gått förlorad till Ryssland. Från Fredrikshamn kom också de första köpmännen. Staden hette ursprungligen Degerby efter det rusthåll som fanns på samma plats, men döptes om vid kungabesöket år 1752 efter drottning Lovisa Ulrika.

Fästningsbygget pågick under flera decennier, i huvudsak enligt de planer som uppgjorts av Augustin Ehrensvärd. Vid inloppet till Lovisaviken uppfördes Svartholms sjöfästning och i den innersta delen av viken byggdes befästningsstaden. Av fästningsverken blev dock en stor del ofullbordade eller revs senare.

Handelsstaden byggdes utanför fästningsanläggningarna. På 1700-talet och ännu i början av 1800-talet var Lovisa en av Finlands största städer med 2000 invånare. På 1700-talet var Lovisa under en kort tid också länets huvudstad. Medan ett flertal städer växte, bl.a. till följd av utvecklandet av förvaltningen och industrialiseringen, förblev Lovisa en småstad.

Den faktum att Lovisa förblev en småstad är kanske den viktigaste orsaken till att den mångsidiga och i våra förhållanden långa historien på ett unikt sätt syns i stadsmiljön. Denna broschyr innehåller endast de centrala objekten i omedelbar närhet av stadskärnan. Inom samma område finns dock även andra byggnader och objekt värdiga ett besök. Dessutom är ett flertal något längre bort belägna områden, t.ex. Ekudden och Valkom, nästan lika intressanta.

In the queens town

Loviisa was founded in 1745 as the Eastern most coastal fortress of the kingdom of Sweden and to replace Hamina as a trading centre after Hamina was lost to Russia through the 1743 peace agreement in Turku. The first trading merchants originated in Hamina. Loviisa was originally named Degerby after the Estate at the same location but was renamed by King Adolf Fredrik of Sweden when he visited Loviisa in 1752, and decided to rename the town after his wife, Queen Lovisa Ulrika.

The building of the fortresses in Loviisa took place over several decades. Largely following the plans of Augustin Ehrensvärd, Svartholm fortress was constructed at the entrance of the bay of Loviisa. The township was erected in the inner region of the bay. A significant part of the fortress constructions were incomplete or later demolished.

The commercial town was built outside the fortress constructions. In the 18th and early 19th centuries Loviisa was one of the major cities in Finland and had a population of 2000 inhabitants. For a short time in the 18th century Loviisa was the capital of the province. While many towns grew as a result of industrialisation and governmental administration, Loviisa remained a small town. This fact has possibly been the most important reason as to why the diversity, and in our circumstances, the long history is seen in the town environment in such a unique way. In this brochure we have only mentioned the most central points of interest in and around the town centre however, it is worth mentioning that many other objects of interest are to be found, not only in the town of Loviisa but also surrounding area, for example Tamminiemi and Valko.

Tervetuloa
Loviisaan,
Kuningattaren
kaupunkiin!

LÄHTEET / KÄLLOR / SOURCES

Baderman Elmar:
Kuningattaren kaupunki, 1984
Loviisa stads manuskript.

Falck Annariita:
Tutkimus Lovisan asema-
kaavallisesta kehityksestä,
diplomarbetet, TKK 1964.

Karilas Juhani m.o.a.:
Loviisan suolatoari ja raati-
huoneentori, praktiarbete,
TTKK 1975.

Oksanen Päivi:
Loviisan seurahuone,
diplomarbetet, TKK 1984.

Olle Sirén.

Maria Mäntysaari:
Sisätila- ja rakennus-
investointikortit.

Tekstit: Aulis Tykkynen,
Maria Mäntysaari,
english translation
Kim Haebich.

Kuvaajat: Päivi Ahonen,
Onni Ahonen, Oiva Ahonen,
Fanni Fagerudd, Madicken
Henriksson, Nadine
Johansson, Janne Lehtinen,
Virpi Lehtinen, Eevi Mäkelä,
Roosa Niemelä, Magi
Pernthaler, Arto Wikari,
Taika Wikari, Toivo Wikari

Suunnittelu ja taitto:
Creative Peak
creativepeak.fi

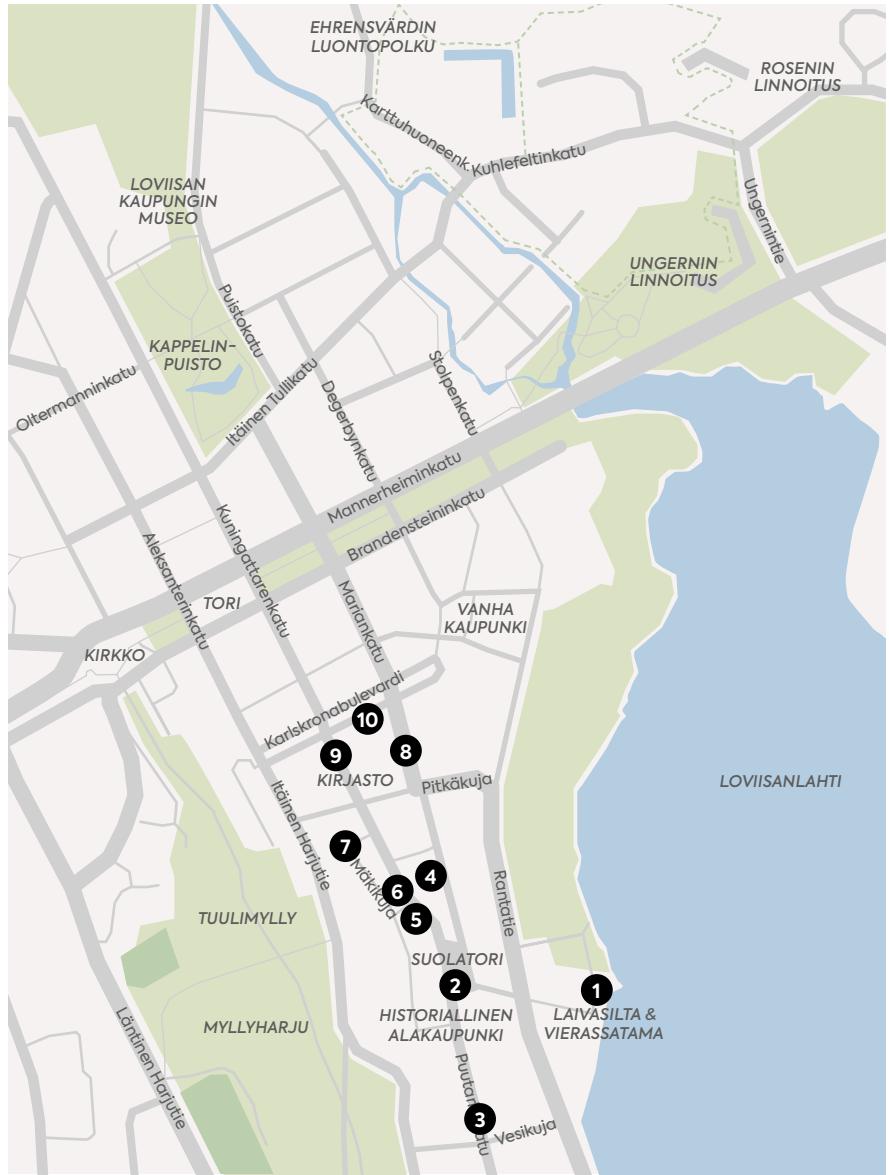
KUNINGATTAREN KAUPUNGISSA

Loviisa perustettiin vuonna 1745 Ruotsin valtakunnan itäiseksi rannikkolinnoituksaksi ja tapulikaupungiksi, Turun rauhassa vuonna 1743 Venäjälle luovutetun Haminan sijaan. Haminasta siirtyivät myös kaupungin ensimmäiset kauppiaat. Aluksi kaupunki sai saman nimen kuin paikalla sijainnut rustholli Degerby. Vuonna 1752 kaupungissa käynti kuningas nimesi sen uudelleen kuningatar Lovisa Ulrian mukaan.

Linnoitusrakennelmia tehtiin useita vuosikymme- niä Augustin Ehrensvärd laatimien suunnitelmiien mukaan. Lovisanlahden suulle rakennettiin Svart- holman merilinnoitus ja lahden pohjukkaan linnoi- tuskauri. Linnoitusrakennelmista suuri osa jää kuitenkin toteutumatta tai purettiin myöhemmmin.

Kauppankaupunki rakentui linnoitusten ulkopuolelle. 1700-luvulla ja vielä 1800-luvun alussa Loviisa oli yksi Suomen suurimmista kaupungeista parin tuhannen asukkaan voimin. 1700-luvulla Loviisa oli vähän aikaa myös läänin pääkaupunki. Monien muiden kaupunkien kasvaessa muun muassa hallinnon kehityksen ja teollistumisen seurauksena Loviisa jää kuitenkin pikkukaupungiksi.

Loviisan säilyminen pikkukaupunkina on ollut tärkein syy siihen, että monipuolinen ja pitkä historia näkyy kaupunkihistoriassa jopa ainutlaatuksella tavalla. Tähän esitteeseen on koottu keskeisimpiä kohteita ydinkeskustan tuntumasta. Samalla alueella on paljon muita maininnan arvoisia raken- nuksia ja kohteita. Lisäksi monet hieman kauempaan olevat alueet, esimerkiksi Tamminiemi ja Valko, ovat omalle ajalleen tyypillisiä.

KIERROS 1 // LAIVASILTA

- 1** Laivasilta
- 2** Suolatori
- 3** Puutarhakatu
- 4** Schillmarkinpuisto
- 5** Poikkipäätytalot
- 6** Pitkät talot
- 7** Mäkkijörg
- 8** Mariankatu
- 9** Kuningattarenkatu
- 10** Karlskronabulevardi

1

Laivasilta

Laivasilta-niminen katu johtaa Suolatorilta rannan suuntaan muuttuen Rantatiel jälkeen kaupungin pienvenesatama-alueeksi. Tällä kaupungin alkuperäisen sataman alueella toimii kesäravintoloita ja paikalle siirrettyissä hirsirakennuksissa muitakin matkailupalveluja, muun muassa Merenkulkumuseo ja Taideaitta. Laivasillalle on rekonstruoitu osa siitä miljööstä, jonka yli 50 suola-aitaa aikoinaan muodostivat.

Skeppsbron

Gatan Skeppsbron, som leder från Saltbodtorget mot stranden, utgör för området, som ursprungligen var stadens hamnområde, verkar sommarrestauranger och turisttjänster som är placerade i gamla bodar och i stockbyggnaderna som flyttats till platsen. Man har reconstruerat en del av den miljö som i tiden utgjordes av över 50 saltbodar.

Laivasilta

The street Laivasilta leads from the square to the shore that is the town's small boat harbour. This area, that originally was the town's main harbour, now inhabits summer restaurants and other tourist services housed in old salt storehouses and log buildings in keeping with the history of the area. The old environment which consisted of 50 salt storehouses has been partly recreated.

2

Suolatori

Ilmeisesti tilapäiseksi esikau-pungaksi tarkoitettu ala-kau-pungin keskelle muotoutui – Nordenbergin viitteellistä suunnitelma myötäillen – epäsäännöllinen aukio, jota kutsuttiin ensin Laivalaitu-rintoriksi (Skeppsbrotorget) ja myöhemmin Suolatoriksi (Saltbodtorget). Torista tuli pitkäksi aikaa keskeinen kauppapaikka, erityisesti siksi, että se sijaitsi sataman (Lai-vasilta) välittömässä tuntu-massa. Yhteyttä korosti pian rakentunut suola-aittarivistö, joka ulottui torilta rantaan. Suolatorin kaupallinen luonne on muuttunut: eteläreunas-sa, entisessä kalahallissa on

liiketila, itälaidassa uus-barokki-tyylinen talo (1910), jossa aiemmin on toiminut yleinen sauna. Länsilaidassa oleva tasakattoinen rakennus (1956–1960) on entinen meto-distikirkko.

Suolatorin vanhimmat raken-nukset ovat kuitenkin puu-taloja: pohjoispäässä oleva rakennus, jossa aikoinaan oli kauppa, länsireunassa oleva empire-tyylinen ”porttitalo” sekä torialueella oleva kah-deksankulmainen klassistinen kaivo 1920-luvulta.

Suolatori on kivetty mukulaki-vin. Kivetyksessä näkyy vanha ladontakuvio.

Saltbodtorget

I mitten av Nedre Stade, som troligtvis var avsedd som tillfällig förstad, bildades i enlighet med Nordenbergs antydningsvis uppgrjorda plan en oregelbunden öppen plats som först kallades Skeppsbro-torget och senare Saltbod-torget. Torget var länge en central handelsplats på grund av den omedelbara närheten till hamnen (Skeppsbron). Förbindelsen betonades av den rad saltbodar som snart uppfördes och som sträckte sig från torget till stranden. Saltbodtorgets kommersiella karaktär har förändrats: på södra sidan, i f.d. fiskhallen, finns affärer och på östra

sidan ett hus i nybarockstil (1910), där tidigare en allmän bastu verkade. Byggnaden med platt tak (1956–60) på torgets västra sida har varit en metodistkyrka.

De äldsta byggnaderna vid Saltbodtorget är trähus: den s.k. Forsellska butiken i norr, ”porthuset” ei empirestil i väster samt den åttkantiga brunnen (från 1920-talet) i empirestil på torgområdet. Saltbodtorget är belagt med kullersten.

Suolatori square

In the middle of the lower town, which was probably meant to be temporary suburb, Nordenberg's plan of an irregular market square was realised, at first called Laivalaiturintori, later Suolatori. The square was for a long time a central trading place because of its immediate location to the harbour (Laivasilta). This connection was emphasized by the row of salt storehouses which stretched from the shore to the square. The squares commercial character has changed: in the southern end of the

former fish hall there is now shops, to the east where there once was a public sauna, is a building in neobarock style (1910) and the building to the west with a flat roof (1956–1960) has been the Methodist church. The oldest buildings around the market square are wooden: the ancient shop in the north, the gate house in empire style in the west, as well as the octagon well (from the 1920's) in empire style situated on the market square. The square is covered with cobble stones.

3

Puutarhakatu

Suolatorilta etelään johtava Puutarhakatu on lähes puolen kilometrin verran ehyttää ja idyllistä puitalokaupunkimiljöötä. Talot ja tontit ovat yleensä pieniä ja rakennuskanta kerroksellista. Puutarhakadun hiekkapinta kätkee suojuissa kivettyjä katualueen osia.

Trädgårdsgatan

Trädgårdsgatan, som löper söderut från Saltbodtorget, utgör på en sträcka av nästan en halv kilometer en enhetlig och idyllisk trädhusmiljö. Husen och tomterna är i allmänhet små. Under Trädgårdsgatans sandiga gömmer sig stenbelagda gatuavsnitt.

Puutarhakatu

Puutarhakatu reaches from Suolatori square southbound for a half kilometre stretch of idyllic wooden house environment. The houses and the lots are typically small. Under the sandy Puutarhakatu there are cobble stoned street parts.

4

Schillmarkinpuisto

Loviisan perustamisvuonna syntynyt kuvataiteilija Nils Schillmarkia (1745–1804) on muistettu nimeämällä katu ja puisto hänen mukaansa. Erittäin muotokuvia tehtyvä Schillmarka pidetään Suomen tunnetuimpana 1700-luvun maalarina. Hän asui nimikkokadullaan ja kuoli Loviisassa. Vanhalla hautausmaalla on hänen mukaan vuonna 1961 pystytetty muistomerkki.

Schillmarksparken

Staden har hedrat minnet av bildkonstnär Nils Schillmark (1745–1804), som föddes samma år som Lovisa grundades, genom att uppkalla en gata och en park efter honom. Schillmark, som främst målade porträtt, anses vara Finlands mest namnkunniga 1700-talsmålare. Konstnären, som bodde vid gatan som bär hans namn, avled i Lovisa. Schillmarks minnesmärke på gamla begravningsplatsen restes år 1961.

The Scillmark park

The artist Nils Schillmark (1745–1804), who was born the same year Lovisa was founded, was remembered by naming a street and a park in his honour. Schillmark, who specialised in portraits, is seen as the best known painter in Finland in the 18th century. He lived on the street which carries his name and died here in Lovisa. On the old cemetery there is a memorial monument raised in his memory in 1961.

5

Poikkipäätytalot

Kuningattarenkatu 2

Suolatorin kulmaukseissa on tiivis ryhmä taloja, joiden päädyt ovat kadulle päin. Rakennustapa viittaa keskiaikaiseen kaupunkirakentamiseen, jonka vuoksi tontit ovat kapeita. Tontit on jaettu heti kaupungin perustamisen jälkeen ja myös talot lienevät 1700-luvulta.

Husen med gaveln mot gatan

Drottninggatan 2

I hörnet av Saltbodtorgets finns en grupp hus med gavlarna mot gatan. Byggnadssättet är medeltida och tomterna är smala. Tomterna grundades och husen torde vara från 1700-talet.

The house with gable against the street

Kuningattarenkatu 2

In the corner of the Suolatori square there is a close group of houses with gables against the street. The building style resembles that of a medieval town with narrow lots. The lots were subdivided immediately after the tow was founded and even the houses are believed to be from the 18th century.

6

Pitkät talot

Kuningattarenkatu 4 ja 6

Alakaupungin mittakaavassa suurikokoiset talot ovat 1800-luvulla toimineet kylpylävieraiden majapaikkoina. Niiden pihojen monimuotoisuus näkyy parhaiten yläpuolella olevalla Mäkkijalta, jonka miljöö on muutenkin näkemisen arvoinen.

De långa husen

Drottninggatan 4 och 6

De, i förhållande till dimensionerna i Nedre Staden, stora husen fungerade på 1800-talet, bl.a. som inkvarteringsställen för badgäster. Gårdarna kan med fördel betraktas från Backgränd, som också är en intressant miljö.

The long houses

Kuningattarenkatu 4 and 6

These, by lower town dimensions, large houses were used mainly for accommodation by spa guests in the 19th century. The diversity of these yards can best be seen from Mäkkijala, located above these buildings, whose environment is in its self worth seeing.

7

Mäkuja

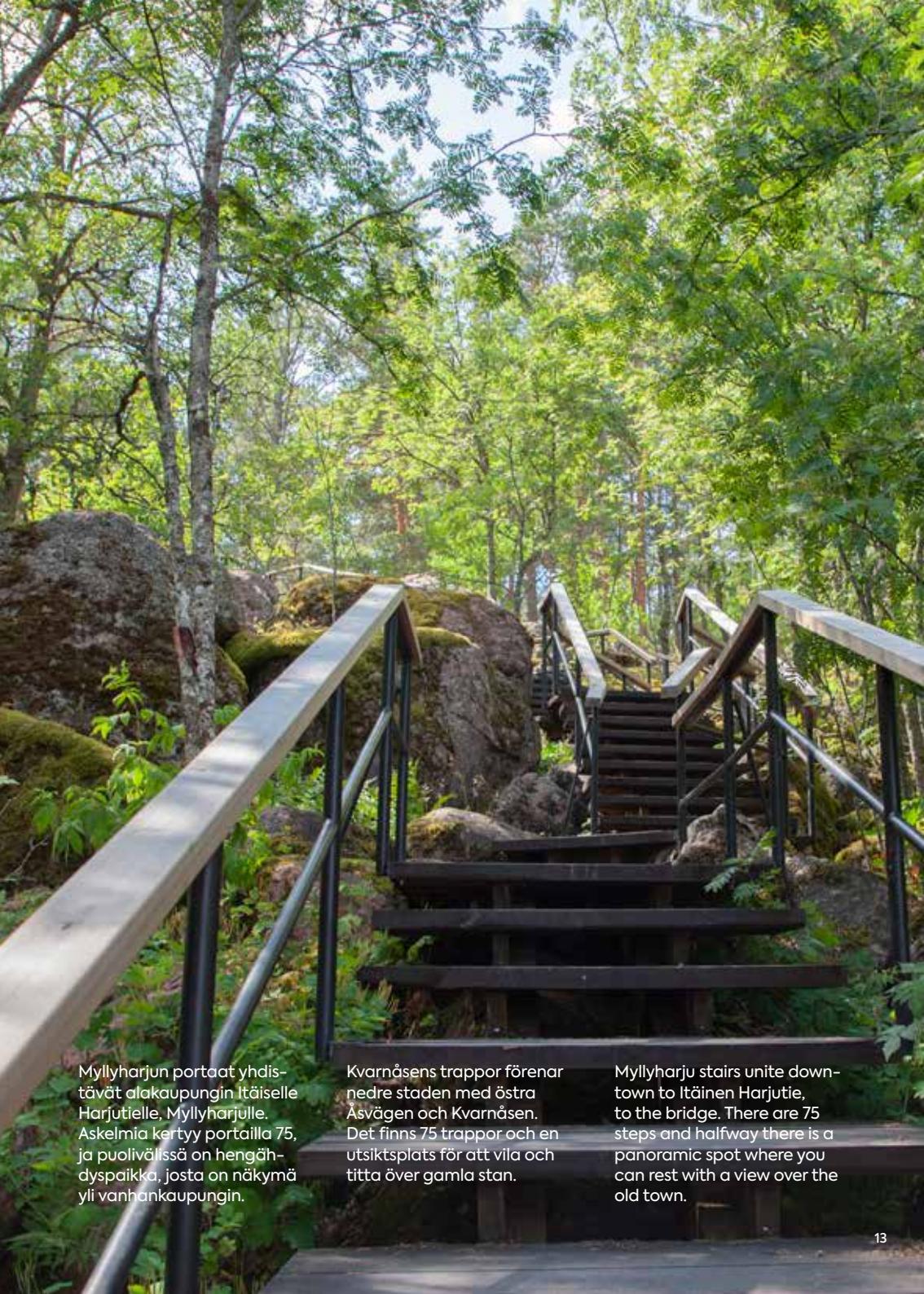
Kuningattarenkadun suuntaiseksi harjun juurella kulkeva, tunnelmallinen Mäkuja polveilee hieman pillossa, mutta tarjoaa paljon nähtävää.

Backgränd

Stämningsfulla Backgränd, som löper parallellt med Drottninggatan längs åsen, bjuter på ögonfröjd trots att den ligger lite i skymundan.

Mäkuja

In a parallel direction with Kuningattarenkatu you find Mäkuja. At the foot of the ridge, a bit hidden, Mäkuja offers some really romantic sights.

Myllyharjun portaat yhdistävät alakaupungin Itäiselle Harjutille, Myllyharjulle. Askelma kertyy portalla 75, ja puolivälissä on hengähdyspaikka, josta on näkymä yli vanhankaupungin.

Kvarnåsens trappor förenar nedre staden med östra Åvägen och Kvarnåsen. Det finns 75 trappor och en utsiktsplats för att vila och titta över gamla stan.

Myllyharju stairs unite downtown to Itäinen Harjutie, to the bridge. There are 75 steps and halfway there is a panoramic spot where you can rest with a view over the old town.

8

Mariankatu

Mariankatu (alunperin Suuri Rantakatu) on suulatorille johtavista säteittäiskaduista levein ja säännöllisin. Kadun eteläpäässä kummallakin puolella on ilmeisesti noin vuonna 1800 rakennettuja taloja. Pohjoisempana on myös uudisrakennuksia viime vuosikymmeniltä. Mariankadun ja Karlskronabulevardin saumassa oleva kolmiomainen saarnia kasvava puistikko liittää vanhan ja uuden kaupungin yhteen. Puistossa on Anne-patsas (1972).

Mariegatan

Mariegatan (ursprungligen Stora Strandgatan) är den bredaste och mest regelbundna av de gator som strålförmat leder till Saltbodtorget. I södra ändan av gatan, på bögge sidor, finns hus från omkring år 1800. Längre norrut finns byggnader från de senaste decennierna. Den triangelformade skräven vid Mariegatan och Karlskronabulevarden fogar samman den gamla och nya staden. I parken finns statyn Anne (1972).

Mariankatu

Mariankatu (originally the Grand beach street) is the widest and most regular of the streets leading to Suolatori square. On both sides of the south end of the street there are buildings dating back to the 19th century. Further north there are also buildings from the last decades. The triangle formed area by Mariankatu and Karlskrona boulevard joins together the old and new town. In this park you find the Anne statue from 1972.

9

Kuningattarenkatu

Kaupunkikeskustan läpi pohjoiseen jatkuva Kuningattarenkatu on alusta lähtien ollut kaupunkia kokoava, toteja yhdistävä katu. Sen alakaupunkiin kuuluva osa bulevardilta Suolatorille on ilmeeltään vaihteleva ja suorastaan eksoottinen. Sen varrella on asuntojen ohella edelleen myös pienimuotoista liiketoimintaa.

Drottninggatan

Drottninggatan, som korsar stadens centrum och fortsätter norrut, har från början varit stadens huvudtrafikled och förenat torgen. Den del som hör till Nedre Staden, från bulevarden till Saltbodtorget, är till sin karaktär varierande med ett inslag av exotism. Längs gatan finns, utöver bostäder, även affärsverksamhet i liten skala.

Kuningattarenkatu

Kuningattarenkatu which crosses the town centre and continues northbound has always been the town's main traffic route which, amongst other things, connected the two market squares. The section which belongs to the lower town, from the boulevard to Suolatori square, is in character varying and outright exotic. Lining the road there are houses and, to some extent, small scale businesses.

10

Karlskronabulevardi

Keskustan toinen merkittävä, lehmuksin istutettu puistokatu rakennettiin Loviisan palon (1855) jälkeen alueelle, joka oli ennen paloakin pääasiassa rakentamaton. Tästä syystä sen eteläpuolinen alue lienee säästynyt tulelta, ja bulevardi muodostaakin saumakohdan kaupungin rakenteessa. Bulevardin rakennuksista osa on vielä 1800-luvun liiketalojä, osa myöhemmin rakennettuja. Näkyvimpia kivistaloja ovat vuonna 1995 valmistunut Palvelutalo (arkkitehtuuritoimisto Ilonen & Lautamo) ja vuonna 1939 valmistunut funktionalistinen entinen hotelli/ravintola Skandinavia. Bulevardin itäpäässä oleva päiväkoti Villekulla on alunperin rakennettu vuonna 1897 asuinhaloksi arkitehti Onni Törnqvistin (myöh. Tarjanne) piirustusten mukaan.

Karlskronabulevarden

Den andra bulevarden i centrum byggdes efter branden i Lovisa (1855) i ett område som i huvudsak var obebyggt redan före branden. Bulevarden utgör en fog i stadens struktur. Av bulevardens byggnader är en del affärshus från 1800-talet, medan andra är byggda senare. De mest framträdande stenhusen är Servicehuset (arkitektbyrå Ilonen & Lautamo) från pr 1995 och före detta hotell/ restaurang Skandinavia från år 1939. Daghemmet Villekulla i östra ändan av bulevarden byggdes år 1897 ursprungligen som bostadshus efter arkitekt Onni Törnqvist (senare Tarjanne) ritningar.

Karlskrona boulevard

The other significant downtown park lane was built after the Lovisa fire (1855) on an area that was mainly vacant even before the fire. Supposedly this vacant area formed a natural fire brake and is the reason why the part of town to the south was spared from the fire and so the boulevard is a join in the town structure. Of the buildings surrounding the boulevard some are still business buildings dating back to the 19th century, others were built later. The most visible stone building is the service house (the architecture firm of Ilonen & Lautamo) finished in 1995 and the former hotel/restaurant Scandinavia finished in 1939. The day care centre Villekulla in the eastern end of the boulevard was built originally as a residential house by architect Onni

KIERROS 2 // KESKUSTAN JA VANHANKAUPUNGIN ALUE

1 Kivinen jugend-talo	7 Lyhytkuja 3	13 Vanhan kirkon ja kirkkotorin paikka	19 Tori
2 Loviisan palon alkuperä	8 Gymnasiet	14 Kirkkoesplanadi	20 Uusgoottilainen kirkko
3 Sepänkuja	9 Medborgarinstitutet	15 Chiewitzin puutalo	21 Bongan linna
4 Degerby Gille	10 Degerbynkatu	16 Apteekki	22 Tuomiokunnan talo
5 Pilasterit	11 Linja-autoasema	17 Raatiuhuone	23 Säästöpäkin talo
6 Malmin talo	12 Poliisiasema	18 Segemannin talo	24 Nuorisotalo Forum
			25 Vanha Postitalo

1

Kivinen jugend-talo
Mariankatu 12

Kaupungin ainoa kivinen jugend-tyylinen asuinrakennus rakennettiin korottamalla se nykyasuunsa vuonna 1910 J.A. Blässar.

Jugendhus i sten
Mariegatan 12

Stadens enda stenhus i jugendstil avsett för boende är från år 1910 och ritat av J.A. Blässar.

Jugend house of stone
Mariankatu 12

The towns' only Jugend style building in stone was built in 1910 in accordance with drawings done by J.A. Blässars.

2

Loviisan palon alku

Mariankatu 14

Arkkitehti Anna-Liisa Stigellin (1899–1975) suunnitteleman, vuonna 1939 rakennetun rapaturin puutalon seinässä olevan muistolaatan mukaan Loviisan tuhoisa tulipalo alkoi samalla paikalla olleesta kauppiaas Sundmanin liiteristä 5.7.1855. Palo hävitti keskeisen osan Loviisan silloista keskustaa lähiinä syttymispaijan länsipuolella, yhteensä lähes sata taloa. Palon jälkeen kaupunki rakennettiin näiltä osin uuden asemakaavan mukaan. Säästyneillä alueilla, muun muassa syttymispaijan itäpuolella vanhassa kaupungissa sekä eteläisessä alakaupungissa, on sen sijaan säilynyt myös paloa edeltänyt kaupunkirakenne.

Platsen där Lovisa brand började

Mariegatan 14

Enligt minnesplattan på väggen till det rappade trähuset, som planerades av arkitekt Anna-Liisa Stigell (1899–1975) och uppfördes år 1939, började den förödande branden i Lovisa 5.7.1855 i köpmans Sundmans lager som stod på samma ställe. Branden förstörde den centrala delen av Lovisas dåvarande centrum, främst väster om den plats där den började. Branden slukade sammanlagt cirka 100 gårdar. Efter branden byggdes staden upp på nytt enligt en ny stadsplan. Inom de bevarade områdena, bl.a. öster om den plats där branden började, i gamla stan och i nedre stan, finns stadsstrukturer från tiden före branden kvar.

The site where the Loviisa fires originated

Mariankatu 14

At Mariankatu 14 stands a rendered wooden house designed by architect Anna-Liisa Stigell (1899–1975) which was built in 1939. On the wall of the house is a memorial plaque to mark the starting point of the disastrous Loviisa fire that began on July 5, 1855 on this spot in the shed of the merchant Sundman. The fire burned in a westerly direction and destroyed then the central section of Loviisa burning through approximately 100 properties. After the fires the area was rebuilt in accordance with a new town plan. In those areas that were not affected by the fire, for example to the east of the ignition point, the old town, and to the south of the ignition point, the downtown, one can still find structure from prior to 1855.

3

Sepänkuja

Mukulakivin päälystetty keskirännillinen Sepänkuja on yksi Loviisan alkuperäisistä kaduista 1700-luvun puolivälistä. Sen ympärillä on pääosaa Degerbyn eli ns. vanhan kaupungin arvokkaasta puutalomiljööstä, joka on syntynyt 1700-luvulla ja 1800-luvun alussa. Alueelle rakensi heti kaupungin perustamisen jälkeen talojaan lähiinä sepät, ruukuntekijät, suutarit, puusepät ja teurastajat tonteille, jotka lohkottiin rusthollin (nykyään Degerby Gille) ympäristöltä. Sepänkujan jatkoksi länteen läpi liikekeskustan on viime vuosikymmenien aikana rakennettu kävelykuja.

Smedsgränd

Kullerstensbelagda Smedsgränd med mitträenna är en av de ursprungliga gatorna i Lovisa från mitten av 1700-talet. Längs gatan finns merparten av Degerbys, dvs. gamla stans, värdefulla trähusmiljö från 1700-talet och början av 1800-talet. Strax efter stadens grundläggning byggde bland annat smeder, krukmakare, skomakare, snickare och slaktare sina hus på tomter som styckats kring rusthållet (nuvarande Degerby Gille). Som en fortsättning på Smedsgränd, västerut genom affärscentret, har man under de senaste decennierna anlagt en gägata.

Sepänkuja (Blacksmith alley)

The cobble stoned Sepänkuja (Blacksmith alley) with middle guttering is one of Loviisa's original streets and dates from the 18th century. In the Degerby area surrounding this street one finds the major part of Loviisa's valuable old wooden house environment from the 18th century and beginning of the 19th century. Directly after the towns foundation, the blacksmith, potter, shoe maker, carpenter and butcher, built their premises on lots subdivided from land that had previously belonged to the armoury (the present day Degerby Gille). During the past decades a pedestrian street had been constructed, extending Smedsgränd westward through the shopping district.

4

Degerby Gille
Sepänkuja 4

Kaupungin vanhin rakennus ja myös koko Suomen vanhimpiin puurakennuksiin kuuluva talo on rakennettu Degerbyn säteritilan siipirakennukseksi 1600-luvun lopulla (ilmeisesti 1682). Kun kaupunki perustettiin vuonna 1745, lunastettiin rakennukset valtion käyttöön, ja ne toimivat maaherran asuntona ja lääninhallituksen virastona vuosina 1747-1757. 1700-luvun loppupuolella talo oli sotilashallinnon käytössä. Kaupunki osti talon vuonna 1812 opettajien asunnoksi, mutta se toimi 1800-luvulla myös sairaalana ja kouluna. 1920-luvulla rakennusta uhkasi purkaminen, mutta perinteitä arvostavien kaupunkilaisten aktiivisuus pelasti sen. Nykyään talossa toimii Degerby Gille -niminen tilausravintola.

Degerby Gille
Smedsgränd 4

Stadens äldsta byggnad, som hör till de äldsta träbyggnderna i Finland, byggdes som flygelbyggnad till Degerby säteri i slutet av 1600-talet (sannolikt år 1682). Då staden grundades år 1745 löste staten in byggnaden, som fungerade som landshövdingresidens och länsstyrelsens ämbetsverk under åren 1747-57. I slutet av 1700-talet disponerades byggnaden av militär-förvaltningen. Staden köpte huset år 1812 som lärbostad, men det fungerande även som sjukhus och skola på 1800-talet. På 1920-talet var byggnaden rivningshotad men räddades av stadsbor som värnade om traditionerna. Idag verkar beställningsrestaurang Degerby Gille i huset.

Degerby Gille
Sepänkuja 4

The town's oldest building is also one of the oldest wooden houses in Finland and was originally built in 1682 as a detached wing of Degerby manor. When the town was founded in 1745, the buildings were bought by the state and from 1747 to 1757 functioned as both the residence of the county governor and the offices for the county administrative board's civil service department. At the end of the 18th century the building was at the disposal of the military administration. The town bought the building in 1812 to be used as a teacher's residence. Throughout the 19th century the building also functioned as a hospital and school house. The building was under threat of being demolished in the 1920's but was saved due to the activities of those towns' people who valued traditions. At present the building houses the restaurant Degerby Gille (open on request).

5

Pilasterit

Sepänkuja 9

Koko pienen korttelin täyttävä, 1700-luvun lopun klassistista kaupunkirakentamista heijasteleva talo on rakennettu ainakin kolmessa vaiheessa: eteläisin osa 1776, keskiosa 1816 ja pohjoisin, yksikerroksinen osa 1920-luvulla. Talo saa nimensä ulkoseinien tukevasti laudoitetuista tukihirsistö (följareista) ja nurkkasalvoksesta, joista muodostuu pilastereita. Tontilla on myös mielenkiintoisia piharakennuksia. Tontin taloineen omisti, siellä asui ja sitä kunnosti noin vuonna 1920 arkkitehti ja kirjailija Gustaf Strengell, joka pääväsi "Pilastereissa" kirjansa *Staden som konstwerk* (suom. *Kaupunki taideluomana*) ja Byggnaden som konstwerk.

Pilastrarna

Smedsgränd 8

Byggnaden, som fyller hela det lilla kvarteret och återspeglar det klassicistiska stadsbyggandet i slutet av 1700-talet, har uppförts i åtminstone tre faser: den södra delen år 1776, den mellersta delen år 1816 och enplansdelen i norr på 1920-talet. Huset har fått sitt namn av ytterväggarnas stadigt fodrade stödstockar (följare) och hörntimring, som bildar pilastrar. På tomten finns intressanta gåredsbyggnader. Tomten och huset ägdes, beboddes och renoverades omkring år 1920 av arkitekten och författaren Gustaf Strengell, som daterade sina böcker *Staden som konstwerk* och *Byggnaden som konstwerk* i Pilastrarna.

The pilasters

Sepänkuja 8

The buildings which take up the entire small town block and represent a classicistic town building from the end of the 18th century, has been built in at least 3 phases. The southern section in 1776, the middle section in 1816 and the northern single storey section in the 1920's. The house received its name from the massive supporting logs (that were covered by weather boards) on the outer walls and corner constructions, which form pilasters. There are also other interesting buildings on the yard. The house and garden were owned, occupied and renovated in the 1920's by architect and author Gustaf Strengell. He wrote some of his literary while living in "the pilasters".

6

Malmin talo

Sepänkuja 10

Alunperin ehkä jo vuonna 1749 teurastaja C. Westrinin rakentama taloa on laajennettu ja muutettu monessa vaiheessa. Talo on ollut asuin käytön ohella muun muassa kestikievarina. Rakennuksen ikkunoissa ovat Loviisalle tyypilliset yksityiskohdat, myöhäiskustavilaisen ajan ns. loviisanpisarat. Pihalla oleva huvimaja on 1860-luvulta.

Malmska gården

Smedsgränd 10

Den ursprungliga, kanske redan år 1749 av slakturen C. Westrin uppförda byggnaden, har byggts ut och ändrats flera gånger. Huset har fungerat som bostad och som bl.a. gästgiveri. I byggnadens fönster finns den för Lovisa typiska detaljen, de s.k. lovisadroparna, från sengustaviansk tid. Lusthuset på gården är från 1860-talet.

Malmin talo - house

Sepänkuja 10

This building which was possibly built prior to 1749 by the butcher C. Westrin, has undergone several additions and alterations. Apart from a residence, the building has functioned as a guest house, among other things. The windows decorative architraves are of a model typical to Loviisa, the so-called Loviisa drops, from the late Gustavian period. The pavilion on the grounds is from the 1860's.

7

Lyhytkuja 3

"Pilastereita" asemaltaan ja massaltaan muistuttavan rakennuksen tausta liittyy Elfströmin kelloseppäsukuun: Tukholmasta tullut kelloseppä Petter Elfström perusti tontille kellotehtaan jo 1700-luvun lopulla. Talon pohjoisempi ja matalampi osa on korotettu kaksikerroksiseksi vuonna 1841. Talossa asuneista kulttuurihenkilöistä kuuluisin on kirjailija Runar Schildt, joka kirjoitti talossa teoksensa *Suuri haave ja Hirsipuumies*. Kaupungin museo toimi talossa vuosina 1924–1951.

Kortgränd 3

Byggnaden, som till sitt läge och utförande påminner om "Pilastrarna", härför sig till Elfströms urmakarsläkt: urmakare Petter Elfström från Stockholm grundade en urfabrik på tomten i slutet av 1700-talet. Huset nordliga, lägre del byggdes på 1700-talet och den högre delen i två våningar år 1841. Av de kulturpersoner som bott i huset är författaren Runar Schildt den mest ryktbara. Han skrev sina verk *Den stora rollen* och *Galgmannen* i huset. Stadens museum verkade i huset under perioden 1924–1951.

Lyhytkuja 3

The building is reminiscent of "the pilasters" in both location and dimension. The building has been connected to the watch making family Elfström. Watch maker Petter Elfström, who came from Stockholm, founded a watch factory on the lot at the end of the 18th century. The houses northern and lower section was built in the 18th century and the higher section while the upper section was completed in 1841. Of the cultural personalities who have lived in the house, the author Runar Schildt is the most famous. While residing in the house he completed some of his most famous literary works. The town museum was housed in the building between 1924 and 1951 and the premises have also functioned as the residence of the town major and as a studio.

8

Gymnasiet

Brandensteinkatu 27

Loviisanlahden pohjukkaa edelleen hallitseva kolmikerroksinen jugend-tyylinen koulu on rakennettu vuonna 1908 arkitehti Magnus Schjerfbeckin (1860–1933, taiteilija Helene Schjerfbeckin veli) suunnitelmienvälistä mukaan ja laajennettu 1940-luvulla. Nimensä mukaisesti koulussa toimii ruotsinkielinen lukio. Sisätiloissa on säilynyt useita jugendaiheisia yksityiskohdita. Gymnasietin lähellä olevassa Hilleröd-puistossa on maamme ensimmäisen olympialaisten kultamitalipainijan (Ateena 1906 ja Lontoo 1908) Werner Weckmanin muistokivi.

Gymnasiet

Brandensteinsgatan 27

Skolan i jugendstil i tre våningar, som domineras den innersta delen av Lovisaviken, byggdes år 1908 efter arkitekt Magnus Schjerfbecks (1860–1933) ritningar. Skolan byggdes ut på 1940-talet. Magnus Schjerfbeck var konstnärinnan Helene Schjerfbecks bror. Stadens svenska gymnasium verkar i skolhuset. Flera detaljer i jugendstil har bevarats i skolans utrymmen. I Hillerödparken, som ligger i närheten av gymnasiet, finns bl.a. minnesstenen för vårt lands första olympiska guldmedaljör i brottning (Athen 1906 och London 1908) Werner Weckman.

High school

Brandensteinkatu 27

The Liberty Style School with its 3 stories dominates the inner section of the Bay of Lovisa. The school was built in 1908 following the plans drawn up by architect Magnus Schjerfbeck (1860–1933), brother to the artist Helene Schjerfbeck. The building was extended in the 1940's. The school building houses the Swedish-speaking high school (upper secondary school). Inside you find plenty jugend details. In the adjacent Hilleröd Park there is, amongst other things, a memorial stone in recognition of Werner Weckman, Finland's first goldmedallist in wrestling (Athens 1906 and London 1908).

9

Medborgarinstitutet

Brandensteinkatu 21

Ruotsinkielinen kansalaissopisto toimii alunperin asuinhaloksi rakennetussa, mutta myös virastona ja kouluna toiminessa edustavassa puatalossa, jonka suunnitteli arkitehti K.H. af Segerstad vuonna 1898. Talossa on nähtävissä uusrenessanssin ja ns. nikkityylin piirteitä. Rakennus paloi melko pahoin 1990-luvun alussa, mutta korjattiin suunnilleen entiselleen.

Medborgarinstitutet

Brandensteinsgatan 21

Det svenska språkiga medborgarinstitutet verkar i ett representativt trähus, som ursprungligen uppfördes som bostashus men också användes som ämbetsverk och skola. Huset ritades av arkitekt K.H. af Segerstad år 1898. Byggnaden, som har drag av nyrenässans och s.k. snickarstil, skadades rätt svårt vid en brand i början av 1990-talet, men återställdes i nästan ursprungligt skick.

Medborgarinstitutet

Brandensteinkatu 21

The Swedish community college is located in a representative wooden house, originally built as a residential house but also used as a government office and school. The house was planned by architect K.H. af Segerstad in 1898. The house discerns features of neo renaissance and so-called carpenter style. The building was severely damaged in a fire in the early 1990's but was later restored to near original state.

10

Degerbynkatu

Degerbynkatu Brandens-teininkadun ja Karlskronabulevardin välillä on intiimi puistokatu, jonka varrella on nähtävissä puutalojen tyylikähetystä kahden vuosisadan ajalta.

Degerbygatan

Degerbygatan, mellan Brandsteinsgatan och Karlskronabulevarden, är en intim boulevard där man kan beskåda trädhusens stilutveckling under två århundraden.

Degerbynkatu

Degerbynkatu between Brandsteininkatu and Karlskrona boulevard is an intimate park street where you can see the evolution that has taken place in wooden house architectural style over a period of two centuries.

11

Linja-autoasema

Mannerheiminkatu 14

Loviisan ”myöhäisfunktionalistinen” linja-autoasema on rakennettu arkkitehti Stigellin suunnitelmiien mukaan vuosina 1939–42.

Linja-autoaseman aulatila palautettiin vuosien 2003–2004 korjauksessa Maaria Mäntysaaren suunnitelman mukaisesti vastaamaan alkuperäistä väritystä ja tilanjakoa.

Busstationen

Mannerheimgatan 14

Loviisan ”senfunktionalistiska” busstation byggdes under åren 1939–42 efter arkitekt Stigells ritningar. Vid renoveringen åren 2003–2004 återställdes färgsättningen och utrymmesfördelningen i busstationens aula till de ursprungliga efter Maaria Mäntysaaren suunnitelman.

The bus station

Mannerheiminkatu 14

Loviisa's Late Functional bus station was built between 1939 and 1942 in accordance with the plans of the architect Stigell. The hall of the bus station was renovated during 2003–2004 according to Maaria Mäntysaari's plans to match the original colouring and room spacing.

12

Poliisiasema

Mannerheiminkatu 12

Pääjulkisivu kansallisromantiseen tapaan luonnonkivistä, muuten punatiilestä puhtaaksi muurattu poliisiasema on rakennettu vuonna 1905. Siinä on mielenkiintoinen valekatto, joka paljastuu vain pohjoispuolelta, Degerbynkadulta katsottaessa.

Polisstationen

Mannerheimgatan 12

Huvudfasaden i natusten går i nationalromantisk stil. Polisstationen, som i övrigt är murad i rödtegel, är byggd pr 1905. Byggnadens intressanta blindtak kan ses från Degerbygatan i norr.

The Police stadium

Mannerheiminkatu 12

Built in 1905, the main facade is in national romantic style of natural stone while the rest of the building is built of redbrick. The building has an interesting blind roof, seen only from north (Degerbynkatu).

13

Vanhan kirkon ja kirkkotorin paikka

Mariankatu 29

Suunnilleen nykyisten hotelli Ziltonin ja hotelli Degerbyn välissä Mariankadun kohdalla oli ennen vuoden 1855 paloa Loviisan vanha kirkko ja sen länsipuolella ilman erityistä suunnitelmaa muodostunut kirkkotori.

Platsen för gamla kyrkan och kyrkotorget

Mariegatan 29

ungefärligen mellan nuvarande hotell Zilton och hotell Degerby vid Mariegatan stod före branden år 1855 Lovisa gamla kyrka och väster om den ett kyrkotorg som tillkommit utan planering.

The site of the old church and church square

Mariankatu 29

Loviisa's old church was destroyed in the tragic fire of 1855. The church was situated on Mariankatu, approximately half way between the Hotel Zilton and Hotel Degerby. To the left of the church building was the church square that came into being without any specific planning.

Kirkkoesplanadi

Loviisan puistokadulla oli vuoden 1857 asemakaavassa sekä tulipaloja rajoittava että kaupunkirakennustaellinen tarkoitus. Kirkkoesplanadi on kaupungin keskustan näkyvimpää elementtejä, lähes 50 metriä leveää ja kirkolta yli puoli kilometriä itään ulottuva puisto, jonka osa myös tori tavallaan on. Puiston mahtavuutta korostaa kuusi lehmusriviä.

Esplanadin alueella on useita veistoksia ja muistomerkejä, mm. kansalaissotaan liittyvä muistokivi (Ekelund) torin länsilaidalla, ankuri torin itälaidalla sekä puiston itäpäässä oleva professori Jussi Mäntynen (1886-1978) Kurkihaivo. Sen lahjoitti kaupungille laivanvarustaja Ragnar Nordström 1950. Kirkon pohjoispuolella, Esplanadin sivupuistoissa on kaupungin ensimmäisen pormestarina Jacob Forsellin rintakuva (Mäntynen) sekä Loviisassa nuoruudessaan kehäisin asuneen Jean Sibeliuksen rintakuva (M. Haupt).

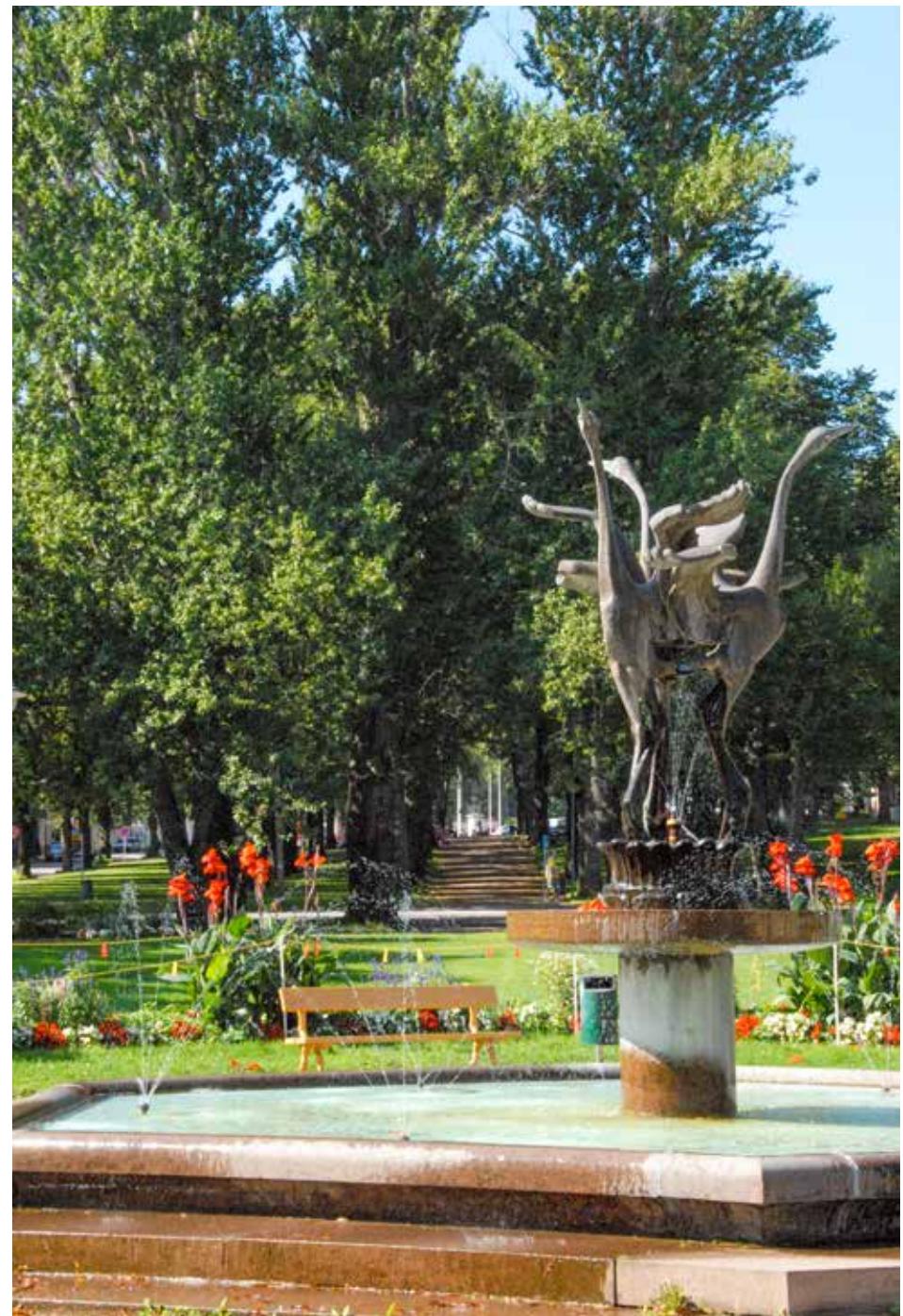
Kyrkoesplanaden

Bulevarderna i Lovisa hade i stadsplanen från år 1857 såväl brandbegränsande som arkitektonisk funktion. Kyrkoesplanaden är ett av de mest synliga elementen i centrum. Parken, som är nästan 50 meter bred, sträcker sig en halv kilometer österut från kyrkan. Även torget utgör på sätt och vis en del av parken. Parken har sex rader lindar.

I esplanadområdet finns ett flertal skulpturer och minnesmärken, bl.a. en minneststen över inbördeskriget (Ekelund) på torgets västra sida, ett ankare på torgets östra sida och professor Jussi Mäntynens (1886-1978) skulptur Tranbrunnen i parkens östra ända. Konstverket donerades av skeppsredaren Ragnar Nordström 1950. Norr om kyrkan, i Esplanadens sidopark, finns en byst av stadens första borgmästare Jacob Forsell (Mäntynen) och en byst av Jean Sibelius (M. Haupt), som bodde i Lovisa under sina ungdomssomrar.

Church avenue

Included in the town plan of 1857 were the park streets that had both a fire brake and architectural function. The church avenue is one of the most visible elements in Loviisa's centre. A park that is approximately 50 metres wide stretches half a kilometre eastward from the church. The market square is incorporated into the park area. The impressiveness of the park area is enhanced by its 6 rows of stately linden trees. Along the avenue there are several sculptures and memorial plaques, including the memorial stone on the west side of the market square to commemorate the civil war (Ekelund), the anchor on the east side of the square and situated at the east end of the park. Professor Jussi Mäntynen's (1886-1978) sculpture from 1950 the "crane well". To the north of the church lies a side park of the avenue, which is home to the busts of the first major of Loviisa Jacob Forsell (Mäntynen) and Jean Sibelius (M. Haupt) who spent the summers of his youth in Loviisa.

15

Chiewitzin puutalo

Mannerheiminkatu 8

Ilmeisesti ainoa jäljellä oleva Chiewitzin suunnittelemassa puinen asuinrakennus vuodelta 1859 ovat edelleen käytössä. Chiewitz pyrki ensimmäisten arkkitehtien joukossa kehittämään asuinrakennuksia kodikkaaseen ja toimivaan suuntaan aiemman muodollisen monumentaalisuuden sijaan.

Chiewitz' trähus

Mannerheimgatan 8

Troligtvis den enda bostadshus som finns kvar av de trähus Chiewitz planerade. Huset med flygelbyggnad från år 1859 används fortfarande. Chiewitz eftersträvade, som en av de första arkitekterna, att göra bostadshusen hemtrevliga och funktionsdugliga i stället för formellt monumentalala.

Chiewitz' wooden house

Mannerheiminkatu 8

Built in 1859, this is possibly the only remaining residential wooden home with detached wing that Chiewitz designed, that is still in use. Chiewitz strived to be one of the first architects to develop comfortable, cosy and functional homes instead of the previous format monumentalism.

16

Apteekki

Mannerheiminkatu 6

Vuodesta 1984 apteekkinä tunnetun talon rakennutti kauppias A. Terichoff vuonna 1861. Ainoana poikkeuksena torin varren rakennuksista sitä ei suunniteltu Chiewitzin toimistossa, vaan piirustukset laati paikallinen kultaseppä A.W. Felixzon, som även planerade ett flertal trähus i empirestil samt ett badhus i Lovisa. "Aptekshuset" kan stilmsäsig närmast betraktas som nygotiskt. Den av arkitekt D.W. Frölander år 1910 planerade värdefulla apoteksinredningen flyttades med apoteket till dess nuvarande plats enligt arkitekt E. Kettunens placering- och kompletteringsplaner. På tomten finns en synnerligen vacker gårdsbyggnad från år 1860.

Apoteket

Mannerheimgatan 6

Huset, som fungerat som apotek sedan år 1984, uppfördes av köpmannen A. Terichoff år 1861. Byggnaden är den enda vid torget som inte ritades av Chiewitz' byrå. Ritningarna gjordes av den lokala guldsmeden A.W. Felixzon, som även planerade ett flertal trähus i empirestil samt ett badhus i Lovisa. "Aptekshuset" kan stilmsäsig närmast betraktas som nygotiskt. Den av arkitekt D.W. Frölander år 1910 planerade värdefulla apoteksinredningen flyttades med apoteket till dess nuvarande plats enligt arkitekt E. Kettunens placering- och kompletteringsplaner. På tomten finns en synnerligen vacker gårdsbyggnad från år 1860.

"The pharmacy"

Mannerheiminkatu 6

The building, which has been known since 1984 as the pharmacy, was built for the merchant A. Terichoff in 1861. This is the only building surrounding the market square that is not planned at the architectural offices of Chiewitz. The plans were drawn by the local goldsmith A.W. Felixzon, who also designed several wooden houses in Empire style and a bath house in Lovisa. The style of "the pharmacy" can be most closely described as New Gothic. The valuable interior, designed by architect D.W. Frölander in 1910, was relocated with the pharmacy when it moved to its present address with the aid of architect E. Kettunens placement and complementary additions plans. On the grounds there is an exceptionally beautiful building from 1860.

17

Raatihuone

Torimiljöötä hallitsee sen pohjoispualella oleva raatihuone. Arkitehti Georg T.P. Chiewitzin (1815–1862) alunperin eri paikkaan – nykyisen Karlkronabulevardin länsipäähän – vuonna 1854 suunnittelema rakennus on rakennettu vuosina 1859–1862 arkitehti Julius Basilierin johdolla. Rakennuksessa on uusrenessanssin ja uusgotiikan tyylipiirteitä, ja se muistuttaa hieman samanaikaisesti rakennettua Chiewitzin suunnittelemaa Helsingin Ritarihuonetta.

Raatihuone toimii kaupungintalona. Rakennukseen on tehty muutoksia eri korjausvaiheiden yhteydessä, mutta pääpiirteet ja monet yksityiskohdatkin ovat säilyneet. Vuonna 1994 tehdyin julkisivuista uustuotantoon yhteydessä palautettiin raatihuoneen alkuperäinen, vaalean tiilen punainen päälവri. Sisätilojen osalta rakennusta on korjattu vaiheittain.

Rådhuset

Torgmiljön domineras av rådhuset norr om torget. Byggnaden, som arkitekt Georg T.P. Chiewitz (1815–1862) år 1854 ursprungligen planerade till en annan plats, nämligen i västra ändan av nuvarande Karlkronabulevarden, uppfördes under åren 1859–1862 under ledning av arkitekt Julius Basilier. Huset har drag av nyrenässans och nygotik och påminner om Helsingfors Riddarhus, som planerades av Chiewitz och byggdes samtidigt.

Rådhuset, som fungerar som stadshus. Byggnaden har genomgått ändringar i olika renoveringsskedan, men huvuddraget och ett flertal detaljer har bibehållits. I anslutning till fasadrestaureringen år 1994 återställdes rådhusets ursprungliga, ljust tegelröda huvudfärg. Husets interiör har renoverats i etapper.

Town Hall

The market area is dominated by the Town Hall which lies to the North of the square. The building designed in 1854 by Georg T.P. Chiewitz (1815–1862) was originally planned to be built on the west end of the Karlkrona boulevard. The Town Hall was built between 1859 and 1862 under the supervision of architect Julius Basilier. The building has traits of new renaissance and new gothic. To a certain degree, the style of the Town Hall reminds one of the "House of Nobility" in Helsinki which was build at the same time and planned by Chiewitz. The Town Hall is still functioning as a Town Hall. The building has undergone several changes during different renovations but the main character and several details have been preserved. During the facade renovations of 1994, the building was returned to its original light brick red colour. The interior has been renovated at different stages throughout the life of the building.

Tori

Loviisan kaupungin tori on ollut nykyisessä paikassaan kaupungin perustamisesta lähtien, alunperin Anders Nordenbergin (myöh. Nordenškiöld) asemakaavaan mukaisesti. Toria reunustamaan oli vuoden 1857 asemakaavassa suunniteltu puurivi, jota ei kuitenkaan koskaan istetettu. Nykyisen kiveyksensä tori on saanut vuosina 1976-1977 arkkitehti Marja Pekkala-Seppäsen suunnitelman mukaan. Toria rajaavien rakennusten tuli vuonna 1858 hyväksytyn rakennusjärjestyksen mukaan olla kaksikerroksisia ja kivirakenteisia. Torin nurkkarekemuissa on kaikissa sali ja torille avautuva nurkkaparveke. Kun ympäristö – Loviisan palon tuhottua vanhan rakennuskannan vuonna 1855 – rakentui nopeasti ja pääasiassa saman arkkitehtitoimiston (Chiewitzin toimisto Turussa) suunnittelemana, syntyi maassamme ainutlaatuisen ehyt torimiljöö. Vastaavaa aiakautta edustaa ainoastaan Helsingin Senaatintori.

Torget

Lovisa stads torg, som har haft sin nuvarande plats sedan staden grundades, följer Anders Nordenbergs (senare Nordenškiöld) ursprungliga stadsplan. I stadsplanen från år 1857 fanns planer på att plantera träd runt torget, men dessa planterades dock aldri. Den nuvarande stenbeläggningen, som är från åren 1976-1977, planerades av arkitekt Marja Pekkala-Seppänen. Byggnaderna runt torget skulle enligt byggnadsordningen från år 1858 uppföras i två våningar och i sten. Byggnaderna i torgets hörn har alla en sal och balkong mot torget. Då miljön återbyggdes efter att branden förstört det gamla byggnadsbeståndet år 1855 uppstod en i värt land unik, enhetlig torgmiljö. Miljön planerades huvudsakligen av Chiewitz' arkitektbyrå i Åbo. Endast Senatstorget i Helsingfors representerar samma tidsperiod.

Market squares

Loviisa's market square has remained in its original position since its conception in the town plans of Anders Nordenbergs (later Nordenškiöld) at the time the town was founded. In the town plan of the year 1857, plans were made to border the market square with trees, however these were never planted. The present cobble stones were laid in 1976-1977 according to the plans of architect Marja Pekkala-Seppänen. In accordance with the building regulations approved in 1858, the buildings surrounding the market square had to be 2 stories high and made of stone. The corner buildings all have a drawing-room and a balcony to the market square. After the 1855 fires that destroyed a large section of central Lovisa, the rebuilding of the area was both planned (by the architect firm of Chiewitz' in Turku) and rebuilt quickly, resulting in a unique and harmonious market milieu. Only the Senaatintori in Helsinki represents the same time period.

Segermannin talo

Mannerheiminkatu 2

Päärakennus on rakennettu kahdessa vaiheessa: Itäosan rakennutti kauppias D. Golovzoff Chiewitzin piirustusten mukaan vuonna 1859. Taloa jatkettiin vasta vuonna 1930 rakennusmestari J.W. Smithin samankäisten suunnitelmienvälistä mukaan niin, että kokonaisuus säilyi ehyenä. Tontin pohjoinen piharakennus on 1860-luvun alusta, muut rakennukset 1930-luvulta.

Segermanska huset

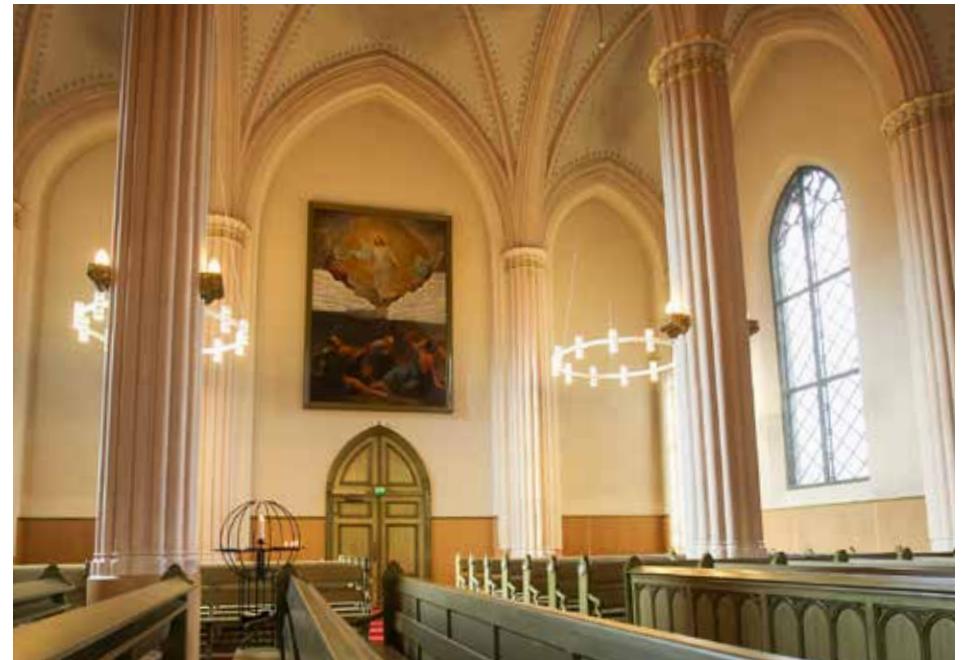
Mannerheiminkatu 2

Huvudbyggnaden uppfördes i två faser. Den östra delen uppfördes av köpman D. Golovzoff efter Chiewitz' ritningar år 1859. Gården byggdes ut år 1930 efter byggmästare J.W. Smiths ritningar så att helheten bevarades. Den norra gårdsbyggnaden är från 1860-talet och de övriga byggnaderna från 1930-talet.

Segerman house

Mannerheiminkatu 2

The main building was built in two phases. The Eastern section was designed by Chiewitz and built in 1859 for the merchant D. Golovzoff. The Master builder J.W. Smiths planned the remaining section of the house in keeping with the original style. Building of this section commenced in 1930. The grounds buildings on the North of the lot are from the 1860's while the remaining buildings were constructed during the 1930's.

20

Uusgoottilainen kirkko

Loviisan pääkirkko on arkitehtien Chiewitz ja Basilier yhteistyön tulos; alkuperäiset piirustukset Chiewitz laati jo vuonna 1857, mutta rakennus valmistui vasta kahdeksan vuotta myöhemmin. Kirkossa on poikkeuksellisesti alttaritaulun paikalla patsas. Seurakunnan toimeksianton mukaan kirkon tuli olla "goottilaista tyylia", ja se onkin uusgoottilaisen kirkkorakentamisemme tyypillinen edustaja. Muodoltaan se on poikkilaivalla varustettu pitkäkirkko, johon kuoriin puolella liittyy kuorikomero sekä matala siipirakennus. Kirkon torni ulottuu 53 metriä maanpinnan yläpuolelle. Sen edustalla on kaunis mukulakiviaukio.

Nygotiska kyrkan

Loviisa huvudkyrka är ett resultat av samarbetet mellan arkitekterna Chiewitz och Basilier. Chiewitz gjorde de ursprungliga ritningarna redan år 1857, men kyrkan blev färdig först åtta år senare. På altartavlans plats finns en gipsavgjutning. Kyrka, som enligt församlingen skulle uppföras i "gotisk stil", representerar landets nygotiska kyrkobyggande. Till formen är den en långkyrka med tvärskapp och absid och en låg flygelbyggnad. Kyrktornet är 53 meter högt. Framför kyrkan finns en vacker öppen plats med kullerstenar.

New gothic church

The main church of Loviisa is the result of the co-operation between the architects Chiewitz and Basilier. Chiewitz completed the original drawings already in 1857 however the building was completed first 8 years after. As a curiosity the church has a plaster figure instead of an altarpiece. By the request of the congregation the church was to be erected in a "gothic style" and the result is a typical and impressive representation of Finland's new gothic church buildings. The church takes the form of a long main body equipped with transept and apse and a low wing. The church tower rises 53 meters above the ground. In front of the church there is a nice cobble stoned area.

Bongan linna

Loviisan kirkon eteläpuolella sijaitseva jugendtyylinen Bongan linna rakennettiin alun perin pietarsaarelaisen pariskunnan asunoksi. Alku-peräisistä rakennussuunnitel mistä vastasi arkkitehti Th. Hjelt. 1920-luvulla rakennuksen ulkomuotoa muokattiin arkkitehti Hilding Ekelundin mukaan uusklassismaksi. Vuodesta 1998 linnan on ollut Riitta Nelimarkan ja Jaakko Seeckin omistuksessa. Taidemuseogalleriassa rakennuksen eteläosassa on esillä lähes 200 Nelimarkan työtä kolmenkymmenen vuoden ajalta – esimerkiksi taidegrafiikkaa, kollaaseja, maalauskirjoja ja animaatioita. Osa linnasta toimii myös Nelimarkan ateljee- ja työtiloina.

Bonga slott

På Lovisa kyrkans södra sida befinner sig Bonga slott i jugendstil. Det byggdes ursprungligen till en bostad för ett par från Jakobstad. Den originala byggnadsplanen gjorde arkitekten Th. Hjelt. På 1920-talet ändrades byggnadens utseende av arkitekten Hilding Ekelund till mer nyklassiskt. Sedan år 1998 har slottet ägts av Riitta Nelimarkka och Jaakko Seeck. I södra delen av konstmuseets galleri finns det framme nästan 200 av Nelimarks verk från en period av trettio år – exempelvis konstgrafik, collage, målningsar och animationer. En del av slottet fungerar även som ateljé- och arbetsutrymme.

Bonga Castle

In the southern side of the church of Lovisa locates this art nouveau -styled Bonga Castle which was originally build for a couple from Pietarsaari. Architect Th. Hjelt made the original construction plan for the Bonga Castle, but in 1920s the castle's outward appearance was modified by architect Hilding Ekelund. From 1998s Bonga Castle has been Riitta Nelimarkka's and Jaakko Seeck's property. In the art museum gallery there are almost 200 artwork from Nelimarkka, including graphic arts, collages, paintings and animations. A part of the castle is also Nelimarkka's studio and workspace.

22

Tuomiokunnan talo

Brandensteininkatu 9

Torin lounaskulmassa olevaa taloa kutsutaan myös "apteekin taloksi", koska sen rakennutti 1861 apteekkari A.W. Björklund palaneen apteekin tilalle. Apteekki – joka jatkaa jo vuonna 1754 Loviisan perustetun "Kronan"-apteekin perinnettä – toimi talossa vuoteen 1984 saakka, jolloin se siirrettiin torin vastakkaisseen kulmaan.

Päärakennuksen suunnitteli Chiewitzin toimistossa arkkitehti Frans Luchou, piharakennuksen Basilier. Mielenkiintoisen puutarhan huvimajoineen ja aitoineen suunnitteli perimätiedon mukaan Loviisassa asunut, myös kirjoistaan tunnettu arkkitehti Gustaf Strengell (1878–1937).

Domsagan

Brandensteinsgatan 9

Huset i torgets sydvästra hörn kallas "apotekshuset" eftersom apotekaren A.W. Björklund lät uppföra det år 1861 som ersättning för det gamla apoteket som förstördes vid branden. Apoteket, som födde vidare det år 1745 grundade apoteket "Kronans" traditioner, verkade i huset fram till år 1984 då de flyttades till torgets motsatta hörn.

Huvudbyggnaden ritades av arkitekt Frans Luchou vid Chiewitz' byrå och gårdsbyggnaden av Basilier. Enligt traditionen planerades den intressanta trädgården med lusthus och staket av arkitekt Gustaf Strengell (1878–1937), som bodde i Lovisa och även verkade som författare.

Court house

Brandensteininkatu 9

The building at the south west corner of the market square is also called the pharmacy as it was built in 1861 by the chemist A.W. Björklund to replace the pharmacy that burnt down. A.W. Björklund carried on the tradition of the "Kronans pharmacy", which was founded in Loviisa in 1745. The pharmacy remained on this site until 1984 when it was relocated to its present location on the opposite corner of the market square.

The main court house building was planned by architect Frans Luchou at the architect bureau of Chiewitz and the surrounding buildings were planned by Basilier. The interesting garden with pavilion and fence was planned, in accordance with tradition, by the architect Gustaf Strengell (1878–1937) who was a resident of Loviisa and known for his literary works.

23

Säästöpankin talo

Brandensteininkatu 11

Talon vanhimman osan rakennutti kauppias C.G. Majander Chiewitzin piirustusten mukaan vuonna 1859. Vuonna 1927 rakennusta jatkettiin, sen katto aumattiin ja länsipää-hän rakennettiin siipirakennus arkkitehti Hilding Ekelundin (1893–1984) suunnitelmi-en mukaan. Muutokset ja laajennukset noudattelivat Chiewitzin uusrenessanssi-henkistä tyylilä. Vuonna 1991 siipirakennus purettiin ja sen tilalle rakennettiin modernis-tinen liikerakennus arkkiteh-titoimiston Castrén-Jauhiainen-Nuuttila suunnitelmien mukaan.

Sparbankshuset

Brandensteininkatu 11

Den äldsta delen av huset uppfördes av köpman C.G. Majander efter Chiewitz' ritningar år 1859. År 1927 förlängdes huset. Taket valmades och i västra ändan byggdes en flygelbyggnad efter arkitekt Hilding Ekelunds (1893–1984) ritningar. Ändringarna och tillbyggnaderna följde Chiewitz' stil i en anda av nyrenässans. Flygelbyggnaden revs och ersattes av en modernistisk affärssbyggnad år 1991, som planerades av arkitektbyrå Castrén-Jauhainen-Nuuttila.

Säästöpankin talo

Brandensteininkatu 11

The oldest section of the house was built in 1859 for the Merchant C.G. Majander according to the drawings of Chiewitz. In 1927 the house was extended, the roof was hipped and on the western end a detached wing was built. These additions were planned by the architect Hilding Ekelund (1893–1984). The changes and additions were in keeping with Chiewitz's original style that showed a breath of new renaissance. In 1991 the detached wing was demolished and in its place a modern business premises was erected. The new building was planned at the architecture offices of Castrén-Jauhainen-Nuuttila.

24

Nuorisotalo Forum
Brandensteinkatu 13

"Säästöpakin talon" jatkoksi rakennutti konsuli A. Björksten vuonna 1863 niinikään uusrenessanssityylien talon, jonka suunnitteli Chiewitzin toimistossa Basilier. 1960-luvulla talo siirtyi lahjoituksena kaupungille; talo on pääasiassa nuorison käytössä.

**Ungdomsgården
Forum**
Brandensteinsgatan 13

Som en fortsättning på "Sparbankshuset" lät konsul A. Björksten år 1863 uppföra ett hus i nyrenässans. Byggnaden ritades av arkitekt Basilier vid Chiewitz' byrå. På 1960-talet donerades huset, som idag huvudsakligen disponeras av ungdomar, till staden.

**The Forum
youth centre**
Brandensteinkatu 13

A continuation of the "Spar bank house" was erected by the consul A. Björksten in 1863. The house was also built in a new renaissance style and was drawn by Basilier at the architect offices of Chiewitz. The building changes owners in the 1960's and became the property of Loviisa town, presently the building is used primarily by youth.

25

Vanha Postitalo
Brandensteinkatu 15

Alunperin kauppias P. Terichoffin talo. Basilierin suunnitelmienvi mukaan 1860-luvulla rakennettua kaksikerroksista taloa korotettiin vuonna 1906, ja samalla se muutettiin jugend-henkiseksi arkitehti Waldemar Aspelinin (1854-1923) suunnitelmienvi mukaan.

Gamla Posthuset
Brandensteinsgatan 15

Ursprungligen köpman P. Terichoffs hus. Tvåvåningshuset, som uppfördes på 1860-talet efter Basiliens ritningar, höjdes år 1906 och gavs samtidigt jugendprägel efter arkitekt Waldemar Aspelins (1854-1923) ritningar.

The Old Post Office
Brandensteinkatu 15

Originally the home of merchant P. Terichoffs, the two storey house was built in 1860 in accordance to the drawings of architect Walde-mar Aspelins (1854-1923), the building was extended upwards and at the same time converted to Art Nouveau style.

KIERROS 3 // MUSEO JA LINNOITUKSET

1 Socis	6 Palokunnantalo	11 Viinatehtaan talo
2 Elokuvateatterin talo	7 Lilja-Kasarmi	12 Sucksdorffin talo
3 Kappelinpuisto	8 Hamberska hemmet	13 Kuninkaanolampi
4 Komendantintalo	9 Kivisilta	14 Linnakeet Rosen ja Ungern
5 Ortodoksisen seurakunnan kellopuli	10 Itäinen Tullikatu-Kuhlefeltinkatu	

1

Socis

Itäinen Tullikatu 7

Seurahuoneen eli "Sociksen" suunnitteluhistoria on samanlainen kuin raatihuoneen; kumpikin on Chiewitzin käsilää ja suunniteltu ennen Loviisan paloa 1855, siirretty uuden asemakaavan myötä uuteen paikkaan sekä rakennettu Basilierin johdolla 1860-luvulla. Myöhemmin "Socis" on kokenut suurempia muutoksia, varsinkin vuosina 1907-1908, jolloin taloa nykyaikaistettiin ja laajennettiin arkkitehti Selim Lindqvistin piirustusten mukaan. Talo ei ole ollut alkuperäisessä käytössään vuoden 1984 jälkeen.

Socis

Östra Tullgatan 7

Societetshusets eller "Socis" planeringshistoria är densamma som rådhusets. Byggna deerna planerades av Chiewitz före Lovisa brand år 1855, ritades senare in på nya platser i stadsplanen och uppfördes under ledning av Basilier på 1860-talet. Senare har "Socis" upplett större förändringar, särskilt under åren 1907-08, då huset moderniseras och byggdes ut efter arkitekt Selim Lindqvists ritningar. Huset har inte varit i sin ursprungliga användning sedan år 1984.

Socis

Itäinen Tullikatu 7

The history of the Society house or "Socis" is similar to that of the Loviisa Town Hall; both are planned by Chiewitz before the big fire in Loviisa in 1855, both were moved to a new location according to a new town plan and both were built under the supervision of Basilier in the 1860's. "Socis" has experienced major changes especially during 1907 to 1908 when the building was modernized and expanded according to blueprints by architect Selim Lindqvist. The building has not been used for its original purpose since 1984.

2

Elokuvateatterin talo Kuningattarenkatu 17

Loviisan puutalomiljööseen alettiin vähitellen rakentaa myös yli kaksikerroksisia liike- ja asuinaloja. Ensimmäinen näistä oli välirauhan aikana vuosina 1941–1943 rakennettu talo, jossa on alusta alkaen toiminut elokuvateatteri.

Biographuset Drottninggatan 17

Efter hand började man bygga affärs- och bostadshus i fler än två våningar i Lovisas trähusmiljö. Det första huset, som byggdes under vapenstilleståndet åren 1941–43, har inrymt en biograf ända från början.

The Cinema Kuningattarenkatu 17

In the Loviisa wooden house environment they later started to build business and residential buildings in more than two stories. The first one of these was the so-called "cinema building" built under the cease fire era of 1941–1943, where the cinema is still today.

3

Kappelinpuisto

Kappelinpuisto oli alunperin komendantintaloon liittynvä hevoshaka ("kenraalinlinna - generalshagen"). Sen eteläosassa on maavalleja ja lampi, joka on jääneen linnoitukseen kuuluneen "Prinssi Kaarlen linnakkeen" kaivan-noista 1700-luvun puolivälistä. Vuonna 1849 alue tuli kaupungin omistukseen, ja siitä kehittyi kaupungin kylpylätoiminnan keskus aina 1930-luvulle. Toiminnallinen keskus – nykyisen koulun paikalla – oli vuonna 1865 Felizzonin piirustusten mukaan rakennettu kylpylä, joka paloi vuonna 1936. Kappelin vanhimmat osat ovat 1800-luvun loppupuolelta.

Kapellparken och kapellet

Kapellparken var ursprungligen en hästhage ("generals hagen") i anslutning till kommandanthust. I den södra delen finns jordvallar och en damm från medlet av 1700-talet. Dessa härstammar från vallgravarna i "Bastion Carl", som hörde till fästningen. År 1849 blev staden ägare till området, som utvecklades till det centrum för stadsens badortsverksamhet som verkade fram till 1930-talet. Centret, där den nuvarande skolan finns, utgjordes av en badinrättning som byggdes år 1863 efter Felixzons ritningar. Badinrättningen brann ned år 1936. Kapellets äldsta delar är från slutet av 1800-talet.

Kappeli park and the "chapel"

The Kappelinpuisto park used to be a horse field (the Generals field) adjacent to the Commandants house. The pond in the southern part of the park is a remnant from the digging done to build Bastion Carl in the middle of the 18th century. In 1849 the town became the owner of the area and it evolved into a centre for the towns' spa activity until the 1930's. The centre for the activity, where the school now stands, consisted of a spa establishment built in 1865 according to blueprints by Felizzon. This burnt to the ground in 1936. The oldest parts of Kappeli are from the late 19th century.

4

Komendantintalo

Puistokatu 2

Kaupunginmuseoksi vuonna 1962 vihitty mansardikattoinen kivitalo on rakennettu kesällä 1755 murarimestari S. Bernerin johdolla Ehrensvärdin piirustusten mukaan. Rakennus on toiminut Komentarin asuntona, Svartholman venäläisen insinööririkkomennuskunnan tukikohtana, eri koulujen käytössä sekä vuokra-asuntona. Museon kiinteät näyttelyt kertovat monipuolisesti paikallishistoriasta, muun muassa kaupasta, merenkulusta ja kylpylätoiminnasta.

Kommendanthuset

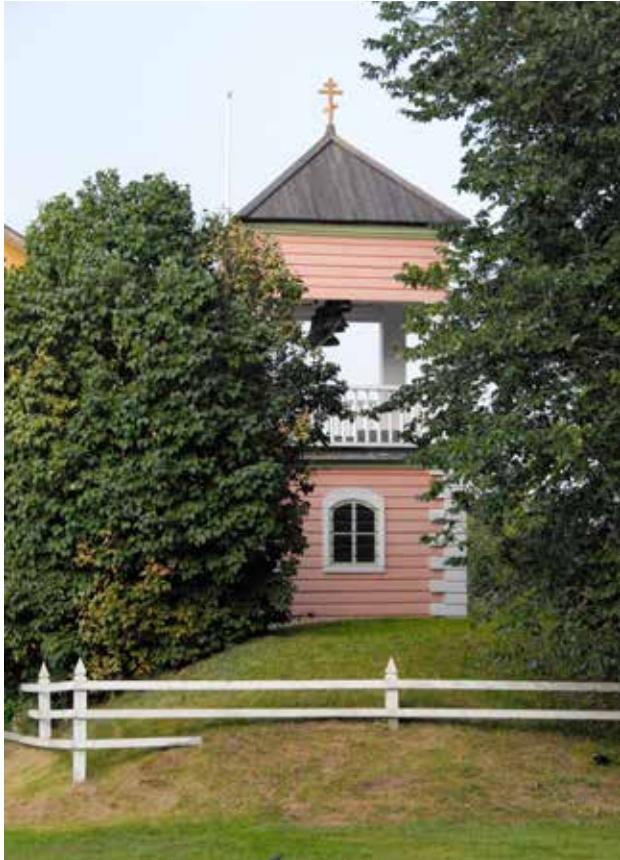
Parkgatan 2

Det med mansardtak försedda stenhuset, som år 1962 invigdes som stadsmuseum, byggdes år 1755 under ledning av murarmästare S. Berner efter Ehrensvärds ritningar. Byggnaden har fungerat bl.a. som kommandantbostad, som bas för Svartholms ryska ingenjörskommando, som skolutrymme och som hyresbostad. Museets permanenta utställningar, som förtäljer den lokala historien, behandlar bl.a. handel, sjöfart och ortens badortsverksamhet.

The Commandants house

Puistokatu 2

The mansad roofed stone house built in 1755 was inaugurated as the town museum in 1962. Built under supervision of the master brick layer S. Berner, according to the Ehrensvärd's blueprints, the building has been the residence of the Commandant, headquarter for the Svartholms Russian engineer commando, used by several schools, as well as being used as rented apartments. The permanent exhibition in the museum tells in depth about the local history of the town, including trading, shipping and the spa activities.

5

Orthodoksisen seura-kunnan kellotapuli
Itäinen Tullikatu 17

Loviisassa toimii pieni ortodoksinen yhteisö, jonka Kasanilaisen neitsyen kirkko siirrettiin vuonna 1833 Loviisaan. Kirkko toimii nykyisin entisen kasarmin ("palokunnantalon") yläkerrassa. Puinen kellotapuli on rakennettu vuosina 1830-1840.

Orthodoxa församlin-gens Klockstapel
Östra Tullgatan 17

I Lovisa fungerar ett litet ortodoxt samfund. Samfunds kyrka, "Jungfru Maria Kazanskaja", flyttades till Lovisa år 1833. Kyrkan finns inrymd i övre våningen a den f.d. kasernen ("brandkårshuset"). Klockstapeln, som är av trä, uppfördes 1830-1940.

The Orthodox church Bell tower
Itäinen Tullikatu 17

In Lovisa there's a small orthodox communication whose church "virgin Maria Kazanskaja's church" moved to Lovisa in 1833. The church is situated in the former barracks (the fire brigades house – "palokunnantalo"). The detached bell tower made of wood was erected during 1830-1840.

6

Palokunnantalo
Itäinen Tullikatu 17

Osana linnoituskaupunkia rakennettiin 1750-luvulla kaksi tukevaa kaksikerroksista kivikasarmia. Niistä läntisempää kutsutaan palokunnantaloksi, koska vapaaapalokunta (FBK) on toiminut siinä vuodesta 1892 alkaen. Talossa toimii edelleen ortodoksinen Kasanilaisen neitsyen kirkko. Se on toiminut rakennuksessa samassa tilassa vuodesta 1833. Talon erikoisuutena pidetään sen vinoa länsipäätä, joka myötäili linnoitusrakenteita. Huomionarvoinen on myös talon jykevyys: ulkoseinät ovat noin metrin paksuiset, kellarissa paljon tätäkin paksummat.

Brandkårshuset
Östra Tullgatan 17

Som en del av fästningsstaden uppfördes på 1750-talet två massiva stenkaserner i två våningar. Den västra kasernen kallas brandkårshuset, eftersom frivilliga brandkåren (FBK) har verkat där sedan år 1892. Huset har även inrymt den ortodoxa kyrkan sedan år 1833. Husets sneda västra gavel följer fästningsanläggningarna. Byggnaden är massiv – ytterväggarna är cirka en meter tjocka och källarens väggar ännu tjockare.

The fire brigades house
Itäinen Tullikatu 17

In the 1750's as part of the town fortification, two massive two storied stone barracks were constructed. The western building is called "palokunnantalo" (the fire brigades house), where the voluntary fire fighters (FBK) have acted since 1892. In the building you also find the orthodox virgin Maria Kazanskaja's church. The church has been located here since 1833. A peculiarity of the building is the oblique western gable made to match the fortresses. Also worth mentioning is the buildings massiveness: the outer walls are approximately one meter thick, even thicker in the basement.

7

Lilja-Kasarmi
Itäinen Tullikatu 19

Kasarmeista vanhempi, "Lilja", valmistui vuonna 1753 C.R. v. Schanzin piirustusten mukaan alunperin mansardtoiseksi. Sotilaskäyttö päätti vuonna 1886 ja sen jälkeen rakennus on toiminut sairaalana. Rakennusta on muun muassa vuosina 1930 ja 1950 laajennettu niin, että nykyinen terveyskeskus on kootaan moninkertaiseen, ja "Lilja" muodostaa vain vajaan siihen osan U:n muotoisesta rakennusmassasta. Terveyskeskuksen pihalla on pieni keittiönä toiminut kivirakennus, jonka venäläinen insinöörikomennuskunta toteutti vuosina 1825-1826.

Lilja
Östra Tullgatan 19

Den äldre kasernen "Lilja", som blev färdig år 1753 efter C.R. v. Schanz' ritningar, hade ursprungligen mansardtak. Den militära användningen upphörde år 1886 och därefter har byggnaden fungerat som skjukhus. Byggnaden byggdes ut under åren 1930 och 1950. Hälsovårdscentralen har utvidgats och idag utgör "Lilja" en knapp flygel av den U-formade byggnaden. På hälsovårdscentralens gård finns en liten stenbyggnad som har fungerat som kök. Byggnaden uppfördes av ett ryskt ingenjörskommando 1825-1826.

Lilja-Kasarmi
Itäinen Tullikatu 19

The older of the barracks, "Lilja", completed in 1753 according to C.R.v. Schanz's blueprints originally with mansard roof. The military use of the building ended in 1886 and since then it has been used as hospital. During the 1930's and 1950's "Lilja" was extended so that it became a wing of the U shaped public healthcare centre. In the courtyard there is a small stone house that has been used as a kitchen. It was built by Russian engineer commando in 1825 to 1826.

8

Hambergin koti
Itäinen Tullikatu 18

Alunperin yksityiseksi vanhainkodiksi rakennettu elegantti talo on tunnettu taiteilija Helene Schjerfbeckistä, joka asui siinä kesäkuussa 1941. Rakennus on mielenkiintoinen sekoitus klassistisia ja funktionalistisia tyylipiirteitä. Sen piirustukset on laatinut vuonna 1937 arkitehti Eva Kuhlefelt-Ekelund år 1937.

Hambergska hemmet
Östra Tullgatan 18

Det eleganta huset uppfördes ursprungligen som ett privat ålderdomshem. Konstnärinnan Helene Schjerfbeck bodde i huset i juni år 1941. Byggnaden, som är en intressant blandning av klassicism och funktionalism, ritades av arkitekt Eva Kuhlefelt-Ekelund år 1937.

The Hamberg home
Itäinen Tullikatu 18

The elegant house was originally built as a private old peoples home, is best known because artist Helene Schjerfbeck lived there in 1941. The building is an interesting mix of classical and functional characteristic styles and was designed by architect Eva Kuhlefelt-Ekelund in 1937.

9

Kivisilta

Itäinen Tullikatu

Vanha Turku-Viipuri -maantie ylitti kaksihaaraisen Lovisanjoen nykyisillä kohdilla jo ennen kaupungin perustamista. Läntinen silta on rakennettu kivistä vuonna 1905.

Stenbron

Östra Tullgatan

Den gamla landsvägen Åbo-Viborg korsade tvåarmade Lovisa å på nuvarande ställen redan innan staden grundades. Den västra bron i sten byggdes år 1905.

The stone bridge

Itäinen Tullikatu 18

The old Turku-Vyborg main road crossed the two branches of the Loviisa River at its present locations, even before the town was founded. The western bridge was built of stone in 1905.

10

Itäinen Tullikatu - Kuhlefeltinkatu

Suurena rantatienä tai Kuninkaantienä (nimitys tarkoitti yleensä valtamaantietä) tunnettu Turku-Viipuri -maantie tunnetaan kirjallisista lähteistä jo keskiajalta lähtien. Lovisan linnoituskaupunki rakennettiin tämän tien molemmien puolin. Nykyiset kadut noudattavat suunnilleen vanhan tien linja Lovisanjoen ja itäisen linnoitusten Ungern ja Rosen välillä. Sotilaallisen käytön jälkeen 1800-luvulla alue asutettiin, ja se on nykyään yksi Loviisan arvokkaista puutalokokonaisuuksista. Alueella on jäljellä myös muutamia taloja mahdollisesti jo 1700-luvulta (Karttuhuoneenkatu 3, Kuhlefeltinkatu 4 ja 8 sekä Itäinen Tullikatu 27).

Östra Tullgatan - Kuhlefeltsgatan

Landsvägen Åbo-Viborg, även kallad "Stora strandvägen" eller "Kungsvägen" (benämningen avsåg i allmänhet allmän landsväg), är känd från skriftliga källor sedan medeltiden. Befestningsstaden Lovisa byggdes på vägens båda sidor. De nuvarande gatorna följer ungefärligen den gamla vägen mellan Lovisa å och de i öster belägna fästningarna Bastion Ungern och Bastion Rosen. Efter den militära användningen befolkades området på 1800-talet. Idag är området en av de värdefullaste trähusheterna i Lovisa. Några hus från 1700-talet finns ännu kvar i området (Klapphusgatan 3, Kuhlefeltsgatan 4 och 8 samt Östra Tullgatan 27).

Itäinen Tullikatu - Kuhlefeltinkatu

The Turku-Vyborg main road called the grand shore way of Kingsway (a name usually referring to a public road) is mentioned in literature dating back to the Middle Ages. Loviisa's fortifications were built on both sides of this road. The streets today follow pretty much the same route between Loviisa River and both fortresses in the east, Bastion Ungern and Bastion Rosen. After military use ceased, the area was populated in the 19th century and is now one of the most valuable wooden house legacies in Loviisa. In the same area some houses are believed to be from, as early as, the 18th century (Karttuhuoneenkatu 3, Kuhlefeltsgatan 4 and 8 as well as Itäinen Tullikatu 27).

11

Viinatehtaan talo

Karttuhuoneenkatu 2

Loviisanjoen itäisen haaran rannalle rakennettiin 1890-luvulla pieni viinatehdas, joka toimi vuoteen 1904 saakka. Myöhemmin asunnoksi muuttettu omaperäinen rakennus tunnetaan ehkä lähinnä tornistaan, mutta myös sen paanuseinän on maininnan arvoinen.

Brännvinsbränneriet

Klapphusgatan 2

På stranden till den östra armen av Lovisa å byggdes på 1890-talet ett litet brännvinsbränneri, som verkade fram till år 1904. Den säregna byggnaden, som senare ändrats till bostad, är främst känd för sitt torn men även dess spånvägg är intressant.

The Spirits distillery

Karttuhuoneenkatu 2

In 1890 a spirits distillery was built on the banks of the Eastern branch of the Loviisa River and remained active until 1904. The distinct building, later converted to a home, is best known for its tower however its shingled walls are also worth mentioning.

12

Sucksdorffin talo

Kuhlefeltinkatu 9

Talon rakennutti alunperin kesähuvakseen kauppias C.I.W. Sucksdorff 1860-luvulla. Rakennus sijaitsee ihanteellisesti pienellä kukkulalla merimaisemassa. Pormestari Georg Kuhlefelt asui talossa vuosina 1903-1920.

Sucksdorffs hus

Kuhlefeltsgatan 9

Handelsman C.I.W. Sucksdorff lät bygga huset på 1860-talet som sommarbostad. Byggnaden har ett idealiskt läge på en liten kulle med utsikt mot havet. Borgmästare Georg Kuhlefelt bodde i huset under åren 1903-1920.

The Sucksdorff house

Kuhlefeltinkatu 9

Trader C.I.W. Sucksdorff had the house built as his summer residence in the 1860's. The building is on an ideal location on a hill with sea views. Mayor Georg Kuhlefelt lived in the house from 1903-1920.

13

Kuninkaanolampi

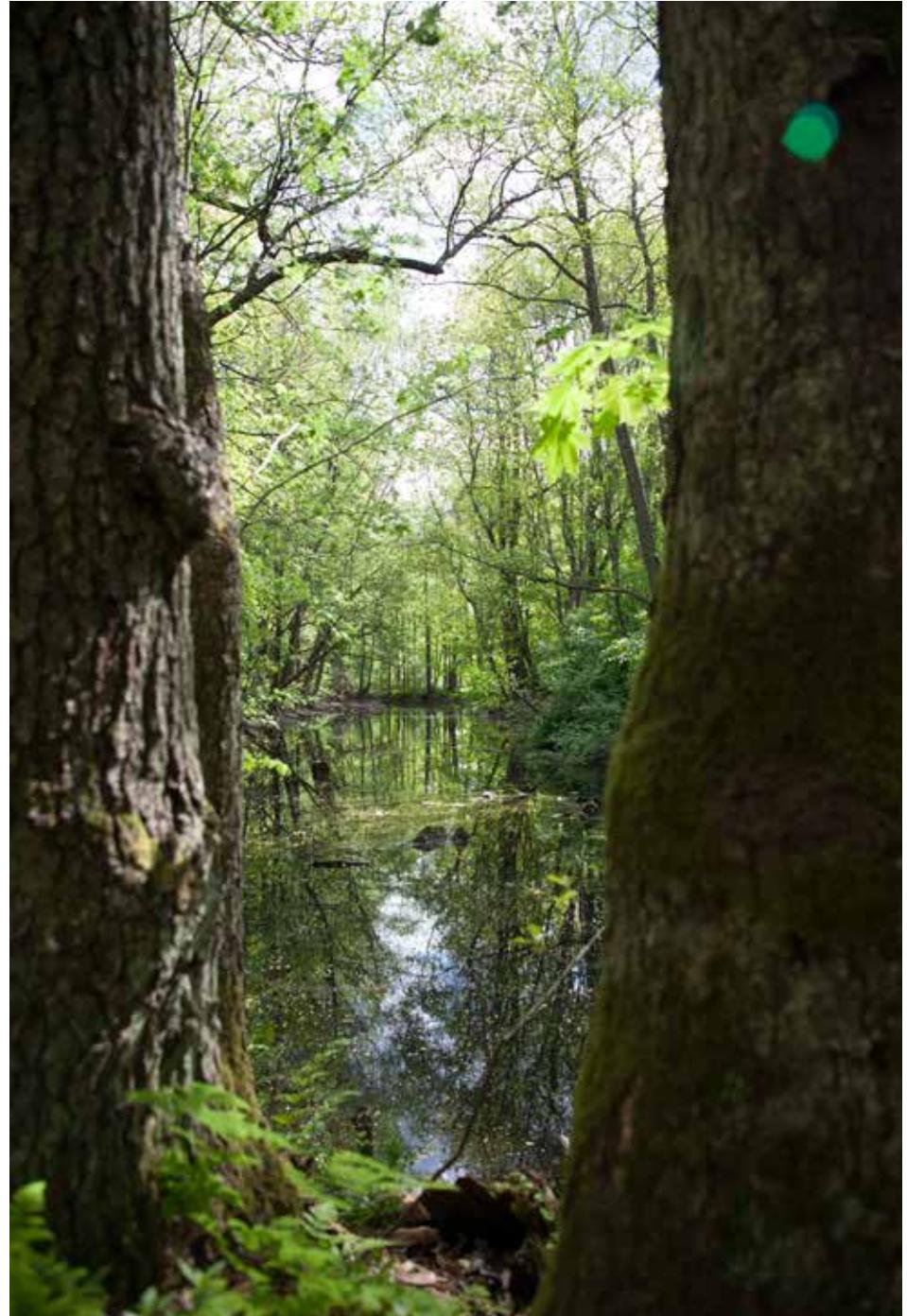
Kuhlefeltinkatu 8:n ja 10:n välistä johtaa kuja mielenkiintoisen näköiselle lammikolle. Lammikko on kaivettu linnoitusbastionin (Adolf Fredrik) kaivannoksi vuonna 1752, mutta työt ovat jäneet kesken. Linnoitushistoriasta kertovat mm. lohkotut kivet reheväksi kasvaneessa ympäristössä. Kuninkaanolampi on osa maalinnoitusketjua. Ehrensvärdin opaspolku kertoo linnoitushistoriasta ja luonnosta.

Kungsdammen

Mellan Kuhlefeltsgatan 8 och 10 finns en gränd som leder till en vacker liten damm. Dammen grävdes i samband med anläggningen av befästningsvallarna (Adolf Fredrik), men arbetet avbröts år 1752. Bl.a. sprängstenarna i omgivningen vittnar om befästningshistorien. Ehrensvärdsstigen bjuder på befästningshistoria och vacker natur.

The Kings' pond

Between Kuhlefeltinkatu 8 and 10 there is an alley leading to a catching little pond. The pond was formed during the building of the fort rampart (Adolf Fredrik) but the work seized in 1752. Among other things, the shattered stones in the lush surroundings, tell of the fortresse's history. The Ehrensvärd trail tells the history of the bastions and Finnish nature.

14

Linnakkeet Rosen ja Ungern

Kuhlefeltinkatu, Ungernintie

Näkyvimmät Loviisan linnoin-tuskaupunkivaiheesta kertovat rakennelmat ovat Svartholman saarilinnoituksen ohella itäiset kivibastionit Rosen ja Ungern, jotka rakennettiin 1750-luvun alussa noudattellen Ehrensvärdin asemakaavaa ja suunnitelmaa.

Lähempänä merta sijaitseva Ungern on kohtuullisessa kun-nossa; sen entisöinti valmistui vuonna 1964. Pieniä korjauk-sia tehdään kuitenkin vuosittain.

Bastion Rosen och Bastion Ungern

Kuhlefeltsgatan, Ungernvägen

Stenbastionerna Rosen och Ungern i öster, som uppfördes i början av 1750-talet i enlighet med Ehrensvärds stads-plan och befästningsplan, är vid sidan om sjöfästningen Svartholm de synligaste lämnингarna från stadens tid som befästningsort.

Bastion Ungern, som ligger närmare havet, är i tämligen gott skick (restaureringen blev färdig år 1964). Mindre reparationsarbeten görs fortlöpande.

Bastion Rosen and Bastion Ungern

Kuhlefeltinkatu, Ungerntie

The most visible constructions that tell about the towns history as a fortification, aside from the sea fort on Svartholm, are the eastern stone Bastions Rosen and Ungern, erected in the early 1750's according to Ehrensvärd's town and fortress plan.

Bastion Ungern, closer to the sea, is in rather good condition. A major restoration was completed in 1964 and smaller repairs are done yearly.

Tutustu myös näihin!

Lomakeskus Tamminiemi | Semestercenter Ekudden
Holiday resort Tamminiemi | Kapteenintie

Näkötorni Kukkukivi | Utsiktstornet Kukkustenen | Kukkukivi
watchtower | Myllyharju

Uimaranta Plagen | Badstranden Plagen | Plagen Beach |
Kapteenintie

Tuulimylly | Väderkvarnen | Windmill | Myllyharju

Arkitehturiopas

KÄVELYKIERROS LOVIISASSA
RUNDVANDRING I LOVISA
A WALKING TOUR IN LOVIISA